

LIETUVOS RESPUBLIKOS KONSTITUCINIS TEISMAS

LIETUVOS RESPUBLIKOS VARDU

NUTARIMAS

**DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS SAUGAUS EISMO AUTOMOBILIŲ
KELIAIS ĮSTATYMO 24 STRAIPSNIO 7, 8 DALIŲ ATITIKTIES LIETUVOS
RESPUBLIKOS KONSTITUCIJAI**

2020 m. liepos 24 d. Nr. KT133-N10/2020

Vilnius

Lietuvos Respublikos Konstitucinis Teismas, susidedantis iš Konstitucinio Teismo teisėjų Elvyros Baltutytės, Gintaro Godos, Vytauto Greičiaus, Danutės Jočienės, Gedimino Mesonio, Vyto Miliaus, Janinos Stripeikienės, Dainiaus Žalimo,

sekretoriaujant Daivai Pitrėnaitei,

remdamasis Lietuvos Respublikos Konstitucijos 102, 105 straipsniais, Lietuvos Respublikos Konstitucinio Teismo įstatymo 1, 53¹ straipsniais, Teismo posėdyje 2020 m. liepos 20 d. rašytinio proceso tvarka išnaginėjo konstitucinės justicijos bylą Nr. 7/2019-10/2019 pagal:

1) pareiškėjo Telšių apylinkės teismo prašymą Nr. 1B-9/2019 ištirti, ar Lietuvos Respublikos Konstitucijos 31 straipsnio 5 daliai, konstituciniam teisinės valstybės principui neprieštarauja Lietuvos Respublikos saugaus eismo automobilių keliais įstatymo 24 straipsnio 7 dalis (2013 m. birželio 13 d. redakcija);

2) pareiškėjo Vilniaus miesto apylinkės teismo prašymą Nr. 1B-16/2019 ištirti, ar Lietuvos Respublikos Konstitucijos 30 straipsnio 1 daliai, 31 straipsnio 5 daliai, 109 straipsnio 1 daliai, konstituciniams teisinės valstybės, teisingumo principams neprieštarauja Lietuvos Respublikos saugaus eismo automobilių keliais įstatymo 24 straipsnio 7 dalis (2013 m. birželio 13 d. redakcija).

Konstitucinio Teismo 2020 m. liepos 9 d. sprendimu šie prašymai sujungti į vieną bylą ir jai suteiktas numeris 7/2019-10/2019.

Konstitucinis Teismas

nustatė:

I

Pareiškėjų argumentai

1. Telšių apylinkės teismas nagrinėjo administracinio nusižengimo bylą, kurioje asmuo prašė panaikinti policijos komisariato sprendimą dėl atsisakymo grąžinti teisę vairuoti transporto priemones. Šis sprendimas buvo priimtas atsižvelgiant į tai, kad iš asmens teisė vairuoti transporto priemones buvo atimta du kartus už tai, kad jis padarė teisės pažeidimą būdamas neblaivus ir dar nebuvo suėjęs dešimties metų terminas, nustatytas Saugaus eismo automobilių keliais įstatymo (toliau – ir Įstatymas) 24 straipsnio 7 dalyje (2013 m. birželio 13 d. redakcija), kad teisė vairuoti transporto priemones galėtų būti grąžinta.

2. Vilniaus miesto apylinkės teismas nagrinėjo administracinio nusižengimo bylą, kurioje asmuo prašė panaikinti policijos komisariato sprendimą dėl atsisakymo grąžinti teisę vairuoti transporto priemones. Šis sprendimas buvo priimtas atsižvelgiant į tai, kad iš asmens teisė vairuoti transporto priemones buvo atimta du kartus už tai, kad jis padarė teisės pažeidimą būdamas neblaivus ir dar nebuvo suėjęs dešimties metų terminas, nustatytas Įstatymo 24 straipsnio 7 dalyje (2013 m. birželio 13 d. redakcija), kad teisė vairuoti transporto priemones galėtų būti grąžinta.

3. Pareiškėjai Telšių apylinkės teismas ir Vilniaus miesto apylinkės teismas abejoja Įstatymo 24 straipsnio 7 dalyje (2013 m. birželio 13 d. redakcija) įtvirtinto teisinio reguliavimo, kuriuo nustatyta, kad asmeniui, iš kurio pagal įstatymus teisė vairuoti transporto priemones buvo atimta du kartus už tai, kad jis padarė teisės pažeidimą būdamas neblaivus arba apsvaigęs nuo narkotikų, vaistų ar kitų svaigųjų medžiagų, teisė vairuoti transporto priemones grąžinama ne anksčiau kaip po 10 metų, atitiktimi Konstitucijai.

3.1. Pareiškėjų teigimu, Įstatyme nustatytas teisės vairuoti transporto priemones negrąžinimas tam tikrą laiką laikytinas sankcija, nes ši priemonė daro neigiamą poveikį atitinkamų asmens teisių įgyvendinimui, jos, kaip ir teisės vairuoti transporto priemones, atėmimo esmė vienoda – asmuo neturi teisės vairuoti transporto priemones. Pagal ginčijamą teisinį reguliavimą asmuo, už tą pačią veiką, kuri yra tiesiogiai susijusi su transporto priemonės vairavimu esant neblaiviam, yra baudžiamas du kartus: pirmą kartą teisės vairuoti transporto priemones atėmimu asmuo baudžiamas pagal kitų įstatymų nuostatas (Lietuvos Respublikos administracinių nusižengimų kodekso (toliau – ANK), Lietuvos Respublikos baudžiamojo kodekso (toliau – BK)), o antrą kartą – pagal Įstatymo 24 straipsnio 7 dalį (2013 m. birželio 13 d. redakcija) teisės vairuoti transporto priemones negrąžinant ne mažiau kaip 10 metų.

Taigi Įstatymo 24 straipsnio 7 dalyje (2013 m. birželio 13 d. redakcija) įtvirtintas teisinis reguliavimas, kuriuo nustatyta atsakomybė už ANK 422 straipsnyje (iki 2016 m. gruodžio 31 d. galiojusio Lietuvos Respublikos administracinių teisės pažeidimų kodekso (toliau – ATPK) 126 straipsnyje), BK 281¹ straipsnyje nustatytus teisės pažeidimus, prieštarauja Konstitucijos 31 straipsnio 5 daliai, kurioje įtvirtinta, kad niekas negali būti baudžiamas už tą patį nusikaltimą antrą kartą, konstituciniam teisinės valstybės principui.

3.2. Pareiškėjai, remdamiesi oficialiosios konstitucinės doktrinos nuostatomis, kad vienas iš konstitucinio teisinės valstybės principo elementų yra konstitucinis proporcingumo principas, reiškiantis, kad įstatyme numatytos priemonės turi atitikti teisėtus ir visuomenei svarbius tikslus,

kad šios priemonės turi būti būtinos minėtiems tikslams pasiekti ir kad jos neturi varžyti asmens teisių ir laisvių akivaizdžiai labiau, negu reikia šiems tikslams pasiekti, teigia, kad Įstatymo 24 straipsnio 7 dalyje (2013 m. birželio 13 d. redakcija) nustatytas teisės vairuoti transporto priemonės grąžinimo ne anksčiau kaip po 10 metų terminas yra akivaizdžiai neproporcingas (neadekvatus) padarytam teisės pažeidimui. Todėl, pareiškėjų nuomone, ginčijamas teisinis reguliavimas prieštarauja konstituciniam teisinės valstybės principui.

3.3. Pareiškėjas Vilniaus miesto apylinkės teismas taip pat nurodo, kad pagal ginčijamą teisinį reguliavimą, įtvirtintą Įstatymo 24 straipsnio 7 dalyje (2013 m. birželio 13 d. redakcija), nėra numatyta išimčių, kada teismas, nagrinėdamas skundą dėl sprendimo negrąžinti teisės vairuoti transporto priemonės pagal ANK normas, galėtų nuspręsti minėtos poveikio priemonės – teisės vairuoti transporto priemonės negrąžinimo ne mažiau kaip 10 metų – netaikyti net ir tais atvejais, kai dėl tam tikrų itin svarbių aplinkybių ši priemonė yra akivaizdžiai neproporcinga (neadekvati) padarytam teisės pažeidimui ir dėl to neteisinga. Tokios bylos nagrinėjimas teisme yra tik formalus, vadinasi, yra formali ir atitinkamo asmens teisė kreiptis į teismą ginčijant sprendimą negrąžinti teisės vairuoti transporto priemonės.

Todėl, pareiškėjo vertinimu, tai, kad Įstatyme nėra nustatyti teismo įgaliojimai nuspręsti, jog ši sankcija (teisės vairuoti transporto priemonės negrąžinimas ne mažiau kaip 10 metų) neturi būti taikoma net tais atvejais, kai dėl tam tikrų itin svarbių aplinkybių yra akivaizdžiai neproporcinga (neadekvati) padarytam teisės pažeidimui ir dėl to neteisinga, neatitinka Konstitucijos 30 straipsnio 1 dalies, 109 straipsnio 1 dalies nuostatų, konstitucinių teisingumo, teisinės valstybės imperatyvų.

II

Suinteresuoto asmens atstovų argumentai

4. Rengiant bylą Konstitucinio Teismo posėdžiui gauti suinteresuoto asmens Lietuvos Respublikos Seimo atstovų Seimo nario Juliaus Sabatausko, Seimo kanceliarijos Teisės departamento Viešosios teisės skyriaus patarėjos Svetlanos Zamaros ir vyriausiosios specialistės Erikos Sadauskienės rašytiniai paaiškinimai, kuriuose teigiama, kad ginčijamas teisinis reguliavimas neprieštarauja Konstitucijai. Suinteresuoto asmens Seimo atstovų pozicija grindžiama šiais argumentais.

4.1. Visuotinai pripažįstama, kad transporto priemonės vairavimas, kai tai daro neblaivus arba apsvaigęs nuo narkotikų, vaistų ar kitų svaigiųjų medžiagų asmuo, yra pavojingas, teisei priešingas veiksmas, keliantis grėsmę ne tik visų eismo dalyvių sveikatai ar turtui, bet ir jų gyvybei. Lietuvos Respublikos teismai, nagrinėdami bylas, susijusias su transporto priemonių vairavimu, kai vairuoja neblaivūs ar apsvaigę nuo tam tikrų medžiagų vairuotojai, besąlygiškai pripažįsta šį teisės pažeidimą vienu pavojingiausių ir šiurkščiausių. Taigi valstybė turi pareigą nustatyti veiksmingą teisinį reguliavimą, kuris įstatymų lygmeniu sudarytų pakankamas prielaidas apsaugoti kitus asmenis nuo neblaivių ir apsvaigusiu nuo narkotikų, vaistų ar kitų svaigiųjų medžiagų vairuotojų keliamų grėsmių.

4.2. Įstatyme įtvirtindamas ginčijamą nuostatą įstatymų leidėjas siekė kiekvienam asmeniui, visuomenei ir valstybei svarbaus tikslo – sukurti veiksmingą apsaugos sistemą nuo transporto priemonės vairuojančių asmenų, kurie savo pasikartojančiu teisei priešingu elgesiu kelia didesnį pavojų, palyginti su tais, kurie transporto priemonės būdami neblaivūs ar apsvaigę nuo tam tikrų medžiagų vairavo tik vieną kartą ir po įstatymuose numatytos sankcijos paskyrimo tokio pobūdžio teisės pažeidimų nebedarė. Taigi Įstatymo 24 straipsnio 7 dalyje (2013 m. birželio 13 d. redakcija) nustatytas teisinis reguliavimas yra proporcingas siekiamam tikslui, neriboja asmens teisių labiau, negu būtina teisėtam ir visuotinai reikšmingam tikslui pasiekti, stabdo sistemingą piktnaudžiavimą teise ir užtikrina veiksmingą kitų asmenų teisių ir teisėtų interesų apsaugą.

4.3. Nors iš Įstatymo, ANK ir BK nuostatų matyti, kad teisės vairuoti transporto priemones atėmimas ir šios teisės negrąžinimas yra glaudžiai susiję, tačiau ginčijamas teisinis reguliavimas nepažeidžia principo *non bis in idem*, nes Įstatymo 24 straipsnio 7 dalyje (2013 m. birželio 13 d. redakcija) numatyta teisinio poveikio priemonė yra sudedamoji ANK ir BK numatytų poveikio priemonių – specialiosios teisės atėmimo (ANK 28 straipsnis) ir uždraudimo naudotis specialiąja teise (BK 68 straipsnis) – dalis.

Tokią poziciją patvirtina visų pirma ta aplinkybė, kad tiek specialiosios teisės atėmimas (ANK 28 straipsnis) ar uždraudimas naudotis specialiąja teise (BK 68 straipsnis), tiek šios teisės negrąžinimas teisės pažeidėjui sukelia tas pačias pasekmes – asmuo negali vairuoti transporto priemonių. Be to, Įstatymo 24 straipsnio 7 dalies (2013 m. birželio 13 d. redakcija) atitiktį reikalavimams pagal principą *non bis in idem* rodo ir aplinkybė, kad nei teismui, nei kitai institucijai nereikia priimti jokio papildomo sprendimo tam, kad Įstatymo 24 straipsnio 7 dalyje (2013 m. birželio 13 d. redakcija) numatyta poveikio priemonė būtų taikoma tam tikrus pažeidimus padariusiems asmenims.

Nors šiuo metu galiojančiame ANK nebeliko nuobaudų skirstymo į pagrindines ir papildomas, o BK – bausmių skirstymo į pagrindines ir papildomas, šį ATPK ir BK buvusį skirstymą, Konstitucinio Teismo pripažintą neprieštaraujančiu Konstitucijai, pakeitė iš esmės savo turiniu panašūs administracinių nuobaudų ir administracinio poveikio priemonių bei bausmių ir baudžiamojo poveikio priemonių institutai, dėl to nėra pagrindo teigti, kad, teisės pažeidėjui taikant administracinę nuobaudą arba bausmę kartu su administracinio arba baudžiamojo poveikio priemone – specialiosios teisės atėmimu arba uždraudimu naudotis specialiąja teise (kurių taikymas šiuo atveju nustatytas ANK, BK ir Įstatyme), yra pažeidžiamas principas *non bis in idem*.

4.4. Atsižvelgiant į tai, kad Įstatymo 24 straipsnio 7 dalyje (2013 m. birželio 13 d. redakcija) įtvirtinta nuostata nėra vertinamojo pobūdžio, suinteresuoto asmens atstovų nuomone, ji negali būti aiškinama kaip suteikianti teisę teismui peržiūrėti konkrečių teisinių santykių turinį, ji tik įpareigoja įvertinti įstatyme nustatyto reikalavimo laikymąsi. Ši nuostata yra imperatyvus pobūdžio, todėl teismas negali spręsti, ar konkrečiu atveju asmeniui, iš kurio pagal įstatymus teisė vairuoti transporto priemonės buvo atimta du kartus už tai, kad jis padarė teisės pažeidimą būdamas neblaivus arba apsvaigęs nuo narkotikų, vaistų ar kitų svaigųjų medžiagų, gali būti taikoma

Įstatymo 24 straipsnio 7 dalyje (2013 m. birželio 13 d. redakcija) numatyta poveikio priemonė. Ir Konstitucinis Teismas yra konstatavęs, kad teisės normos imperatyvumas savaime negali būti traktuojamas kaip ją taikyti turinčio teismo galimybės vykdyti teisingumą suvaržymas (2014 m. rugsėjo 2 d. sprendimas). Atsižvelgiant į aptartus argumentus, suinteresuoto asmens atstovų nuomone, pareiga laikytis Įstatymo 24 straipsnio 7 dalyje (2013 m. birželio 13 d. redakcija) nustatytų reikalavimų savaime nepaneigia konstitucinės nuostatos, kad teisingumą vykdo tik teismai.

III

Byloje gauta medžiaga

5. Rengiant bylą Konstitucinio Teismo posėdžiui gauta Lietuvos Respublikos teisingumo viceministro Ernesto Jurkonio rašytinė nuomonė.

5.1. Pasak E. Jurkonio, teisė vairuoti transporto priemones pagal Įstatymo 24 straipsnio 7 dalį (2013 m. birželio 13 d. redakcija) negražinama tik dėl vienos aplinkybės – fakto, kad ji buvo atimta du kartus dėl neblaivaus ar apsvaigusio asmens padaryto teisės pažeidimo, bet nei pažeidėjo asmenybė, nei kitos turinčios reikšmės aplinkybės nevertinamos. Ginčijama nuostata asmeniui sukelia tokias pat pasekmes, kaip ir pagal ANK (ATPK) paskirtas teisės vairuoti transporto priemones atėmimas – asmuo neturi teisės vairuoti transporto priemones, tačiau Įstatymo 24 straipsnio 7 dalies (2013 m. birželio 13 d. redakcija) taikymo pasekmės yra sunkesnės, nes trunka dukart ilgiau nei maksimali sankcija, nustatyta ANK (ATPK). Taigi minėtų priemonių taikymą ir pagal ANK (ATPK), ir pagal Įstatymą asmuo gali suvokti kaip baudimą.

Norėdamas gauti teisę vairuoti, asmuo turi atitikti tam tikrus reikalavimus (amžius, sveikatos būklė, teisės aktų, reglamentuojančių kelių eismą, išmanymas, mokėjimas vairuoti, egzamino išlaikymas, vairuotojo pažymėjimo turėjimas). Taip pat suteikiant teisę vairuoti (ar ją pratęsiant) vertinama ne tik atitiktis minėtiems reikalavimams, bet ir asmens, kaip vairuotojo, savybės ir elgesys, būtini siekiant užtikrinti eismo saugumą. Sistemiškai vertinant Įstatymo nuostatas, reguliuojančias teisės vairuoti transporto priemones suteikimą, pratęsimą ar grąžinimą, manytina, kad Įstatymo 24 straipsnio 7 dalis (2013 m. birželio 13 d. redakcija) galėtų būti vertinama kaip nuostata, įtvirtinanti neteisėtų ir nesaugių vairuotojo veiksmų pasekmes ir sudaranti prielaidas nesuteikti (negražinti) jam teisės vairuoti transporto priemones. Dėl šios priežasties toks teisės vairuoti nesuteikimas (negražinimas) *per se* negalėtų būti vertinamas kaip nubaudimas už tą patį teisės pažeidimą antrą kartą.

5.2. E. Jurkonis pažymi, jog abejonę dėl ginčijamo teisinio reguliavimo atitikties konstituciniam proporcingumo principui kelia tai, kad nors Įstatymo 24 straipsnio 7 dalis (2013 m. birželio 13 d. redakcija) neturėtų būti vertinama kaip įtvirtinanti asmens nubaudimą antrą kartą, tačiau ja sukeliamos pasekmės asmeniui yra sunkesnės negu įtvirtintosios ANK (ATPK). Pagal ginčijamą teisinį reguliavimą maksimalus terminas, kuriam asmuo, padaręs pažeidimą, netenka teisės vairuoti transporto priemones, yra įtvirtinamas ne ANK (ATPK), kuriuo nuosekliai reguliuojamas proporcingas santykis tarp teisės normų pažeidimo ir dėl jo kylančių pasekmių, o

specialiame įstatyme, kuriame nustatyti eismo saugumo automobilių keliais teisiniai pagrindai.

E. Jurkonio teigimu, abejotina ir tai, ar 10 metų teisės vairuoti transporto priemonės negražinimo terminas yra proporcingas padarytiems teisės normų pažeidimams, ypač atsižvelgiant į aplinkybę, kad ne už visus administracinius nusižengimus, kuriuos padaro neblaivus ar apsvaigęs asmuo, vairuojantis transporto priemonę, gali būti skiriamas ANK (ATPK) nustatytas ilgiausias 5 metų teisės vairuoti atėmimo terminas.

5.3. Pasak E. Jurkonio, Įstatymo 24 straipsnio 7 dalyje (2013 m. birželio 13 d. redakcija) nustatytu teisiniu reguliavimu savaime nepaneigiama asmens teisė kreiptis į teismą siekiant apginti savo pažeistas teises ar teisėtus interesus. Jei taikant Įstatymo nuostatas, ribojančias asmens galimybes naudotis savo teisėmis, yra pažeidžiami įstatymų reikalavimai, asmuo turi teisę kreiptis į teismą bendra įstatymų nustatyta tvarka.

Konstitucinis Teismas

konstatuoja:

I

Ginčijamas ir su juo susijęs teisinis reguliavimas

6. Pareiškėjai šioje konstitucinės justicijos byloje ginčija Įstatymo 24 straipsnio 7 dalies (2013 m. birželio 13 d. redakcija) atitiktį Konstitucijos 30 straipsnio 1 daliai, 31 straipsnio 5 daliai, 109 straipsnio 1 daliai, konstituciniams teisinės valstybės, teisingumo principams.

7. Seimas 2000 m. spalio 12 d. priėmė Saugaus eismo automobilių keliais įstatymą, kuris Seimo 2007 m. lapkričio 22 d. priimtu Lietuvos Respublikos saugaus eismo automobilių keliais įstatymo pakeitimo įstatymu, įsigaliojusių (su tam tikromis išimtimis) 2008 m. liepos 1 d., išdėstyta nauja redakcija.

8. Įstatymas nustato eismo saugumo automobilių keliais Lietuvos Respublikoje teisinius pagrindus, valstybės ir savivaldybių institucijų ir įstaigų pareigas įgyvendinant saugaus eismo politiką, eismo dalyvių mokymą, pagrindines eismo dalyvių, už kelių priežiūrą atsakingų asmenų, policijos, muitinės pareigūnų ir kitų tikrinančių pareigūnų teises ir pareigas, taip pat pagrindinius su transporto priemonių technine būkle, techninės būklės tikrinimu, transporto priemonių registravimu susijusius reikalavimus, eismo saugumo reikalavimus keliams, siekiant apsaugoti eismo dalyvių ir kitų asmenų gyvybę, sveikatą ir turtą, gerinti transporto ir pėsčiųjų eismo sąlygas (Įstatymo (2007 m. lapkričio 22 d. redakcija) 1 straipsnio „Įstatymo paskirtis ir taikymas“ 1 dalis).

Pažymėtina, jog iš Įstatymo (2007 m. lapkričio 22 d. redakcija) 1 straipsnio 1 dalyje nustatytos Įstatymo paskirties matyti, kad jis skirtas *inter alia* nustatyti eismo saugumo reikalavimus, taikomiems keliams siekiant apsaugoti eismo dalyvių ir kitų asmenų gyvybę, sveikatą ir turtą, pagrindinėms eismo dalyvių teisėms ir pareigoms, bet ne atsakomybei už Kelių eismo taisyklių (toliau – KET), kurias tvirtina Vyriausybė, pažeidimus. Šiame kontekste paminėtina, kad pagal Įstatymo 2 straipsnio 18 dalį (2019 m. sausio 11 d. redakcija) eismo saugumo užtikrinimas – tai veikla, kuria siekiama užkirsti kelią eismo įvykiams, sušvelninti jų padarinius.

Taigi šiai konstitucinės justicijos bylai aktualių aspektu pažymėtina, kad, atsižvelgiant į Įstatymo (2007 m. lapkričio 22 d. redakcija) 1 straipsnio 1 dalyje nustatytą jo paskirtį, aiškinamą kartu su Įstatymo 2 straipsnio 18 dalimi (2019 m. sausio 11 d. redakcija), Įstatyme gali būti nustatytos *inter alia* teisės vairuoti transporto priemonės suteikimo, atėmimo ir grąžinimo sąlygos.

9. Įstatymas (2007 m. lapkričio 22 d. redakcija) buvo ne kartą keičiamas ir (ar) papildomas, *inter alia* Seimo 2013 m. birželio 13 d. priimtu Lietuvos Respublikos saugaus eismo automobilių keliais įstatymo 2, 6, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 16, 17, 18, 19, 21, 22, 23, 24, 25, 26, 27, 28, 29, 33 straipsnių, įstatymo priedo pakeitimo ir papildymo ir įstatymo papildymo 6¹, 27¹ straipsniais įstatymu, kuriuo Įstatymo 24 straipsnis „Teisės vairuoti transporto priemonės atėmimas ir grąžinimas“ *inter alia* papildytas šioje konstitucinės justicijos byloje ginčijama 7 dalimi, taip pat 8 dalimi.

10. Įstatymo 24 straipsnyje (su 2013 m. birželio 13 d. ir vėlesniais pakeitimais) nustatyta:

„1. Teisė vairuoti transporto priemonės atimama:

1) įstatymuose nustatytais atvejais;

2) sutrikus elgesiui, asmenybei ir (ar) susirgus ligomis, įtrauktomis į patvirtintą sąrašą, kai dėl asmens sveikatos ar elgesio būklės asmuo negali tinkamai vairuoti transporto priemonių, teisė vairuoti transporto priemonės atimama nustatyta tvarka;

3) paaiškėjus, kad teisė vairuoti transporto priemonės buvo suteikta pateikus neteisingus asmens, sveikatos būklės duomenis ar kitą neteisingą informaciją, lėmusią teisės vairuoti transporto priemonės suteikimą.

2. Teisė vairuoti transporto priemonės grąžinama asmeniui, iš kurio teisė vairuoti transporto priemonės buvo atimta pagal šio straipsnio 1 dalies 2 punktą, kai jo sveikatos būklė atitinka nustatytus reikalavimus.

3. Asmeniui, kuriam teisė vairuoti transporto priemonės buvo atimta dėl KET pažeidimų, teisė vairuoti transporto priemonės grąžinama tik jam nustatyta tvarka užbaigus papildomą vairuotojų mokymą.

4. Asmeniui, iš kurio pagal įstatymus teisė vairuoti transporto priemonės buvo atimta dėl teisės pažeidimo padarymo vieniems metams ir ilgiau, teisė vairuoti transporto priemonės grąžinama tik pasibaigus šios teisės atėmimo laikui ir baigus papildomą vairuotojų mokymą bei perlaikius vairavimo egzaminą, išskyrus asmenį, kuriam teisė vairuoti transporto priemonės buvo atimta už tai, kad jis padarė teisės pažeidimą būdamas neblaivus arba apsvaigęs nuo narkotikų, vaistų ar kitų svaigiuųjų medžiagų.

5. Asmeniui, iš kurio pagal įstatymus teisė vairuoti transporto priemonės buvo atimta už tai, kad jis padarė teisės pažeidimą būdamas neblaivus arba apsvaigęs nuo narkotikų, vaistų ar kitų svaigiuųjų medžiagų, teisė vairuoti transporto priemonės grąžinama tik pasibaigus šios teisės atėmimo laikui, Vyriausybės ar jos įgaliotos institucijos nustatyta tvarka po medicininės ir švietėjiškos atestacijos baigus papildomą vairuotojų mokymą ir perlaikius vairavimo egzaminą. Reikalavimas perlaikyti vairavimo egzaminą netaikomas, jeigu dėl šioje dalyje nurodyto teisės

pažeidimo padarymo teisė vairuoti transporto priemonės buvo atimta trumpesniam negu vieni metai laikui.

6. Pasibaigus teisės vairuoti transporto priemonės atėmimo laikui, asmeniui, kuriam paskirta administracinio poveikio priemonė – draudimas vairuoti transporto priemonės, kuriose neįrengti antialkoholiniai variklio užraktai, šio draudimo laikotarpiu grąžinama teisė vairuoti tik transporto priemonės, kuriose įrengti antialkoholiniai variklio užraktai.

7. Asmeniui, iš kurio pagal įstatymus teisė vairuoti transporto priemonės buvo atimta du kartus už tai, kad jis padarė teisės pažeidimą būdamas neblaivus arba apsvaigęs nuo narkotikų, vaistų ar kitų svaigųjų medžiagų, teisė vairuoti transporto priemonės grąžinama ne anksčiau kaip po 10 metų.

8. Asmeniui, iš kurio pagal įstatymus teisė vairuoti transporto priemonės buvo atimta tris kartus, teisė vairuoti transporto priemonės grąžinama ne anksčiau kaip po 10 metų.

9. Vairuotojas, kuris, būdamas pradedantysis vairuotojas, pažeidė KET reikalavimą (reikalavimus), už kurį (kuriuos) šiame įstatyme numatytas papildomas vairuotojų mokymas, arba sukėlė eismo įvykį, dėl kurio buvo sutrikdyta eismo dalyvio sveikata (išskyrus atvejus, kai eismo įvykis sukeltas esant baudžiamąją atsakomybę šalinančioms aplinkybėms arba aplinkybėms, kai asmuo netraukiamas administracinės atsakomybės), ir per šio įstatymo 22 straipsnio 5 dalyje nustatytus terminus nebaigė papildomo vairuotojų mokymo, praranda teisę vairuoti transporto priemonės. Šiuo atveju vairuotojui teisė vairuoti transporto priemonės grąžinama tik perlaikius vairavimo egzaminą ir išduodamas 3 metus galiojantis vairuotojo pažymėjimas, kurį jis turės teisę pakeisti į 10 metų galiojantį vairuotojo pažymėjimą šio įstatymo 22 straipsnyje nustatyta tvarka.“

10.1. Pažymėtina, kad Įstatymo 24 straipsnyje (su 2013 m. birželio 13 d. ir vėlesniais pakeitimais), *inter alia* ginčijamoje jo 7 dalyje (2013 m. birželio 13 d. redakcija), nustatytu teisiniu reguliavimu, aiškinamu kartu su Įstatymo (2007 m. lapkričio 22 d. redakcija) 1 straipsnio 1 dalyje nustatyta šio įstatymo paskirtimi, siekiama įgyvendinti viešąjį interesą – užtikrinti kelių eismo saugumą.

10.2. Pažymėtina, kad Įstatymo (2007 m. lapkričio 22 d. redakcija) 24 straipsnio 1 dalyje yra nustatyti teisės vairuoti transporto priemonės atėmimo pagrindai.

Šiame kontekste pažymėtina, kad pagal Įstatymo 2 straipsnio 72 dalį (2019 m. sausio 11 d. redakcija) teisės vairuoti transporto priemonės atėmimas – tai teismo ar kitos kompetentingos institucijos priimtas sprendimas nustatytam terminui atimti iš asmens teisę vairuoti transporto priemonės ar uždrausti naudotis šia teise.

Šiai konstitucinės justicijos bylai aktualiu aspektu pažymėtina ir tai, kad pagal Įstatymo (2007 m. lapkričio 22 d. redakcija) 24 straipsnio 1 dalies 1 punktą, aiškinamą kartu su 2 straipsnio 72 dalimi (2019 m. sausio 11 d. redakcija), teisė vairuoti transporto priemonės gali būti įstatymuose nustatytais atvejais atimama tik teismo ar kitos kompetentingos institucijos sprendimu nustatytam terminui.

10.3. Pažymėtina, kad Įstatymo 24 straipsnio (su 2013 m. birželio 13 d. ir vėlesniais pakeitimais) 2–9 dalyse yra reglamentuojamos įstatymuose nustatytais atvejais atimtos teisės vairuoti transporto priemonės grąžinimo sąlygos. Vadinas, nesant Įstatymo 24 straipsnio (su 2013 m. birželio 13 d. ir vėlesniais pakeitimais) 2–9 dalyse nustatytų sąlygų, asmuo, iš kurio įstatymuose nustatytais atvejais teisė vairuoti transporto priemonės buvo atimta, negali šia teise naudotis, t. y. negali vairuoti transporto priemonių.

10.4. Šios konstitucinės justicijos bylos kontekste pažymėtina, kad Įstatymo 24 straipsnio (su 2013 m. birželio 13 d. ir vėlesniais pakeitimais) 3–5 dalyse yra reglamentuojamos bendrosios atimtos teisės vairuoti transporto priemonės grąžinimo sąlygos. Pagal jose nustatytą teisinį reguliavimą, pasibaigus pagal įstatymus atimtos teisės vairuoti transporto priemonės atėmimo laikui, ši teisė yra grąžinama, kai:

- asmuo užbaigia papildomą vairuotojų mokymą – jeigu teisė vairuoti transporto priemonės buvo atimta dėl KET pažeidimų (3 dalis);
- asmuo baigia papildomą vairuotojų mokymą ir perlaiko vairavimo egzaminą – jeigu teisė vairuoti transporto priemonės buvo atimta vieniems metams ir ilgiau (4 dalis);
- asmuo po medicininės ir švietėjiškos atestacijos baigia papildomą vairuotojų mokymą ir perlaiko vairavimo egzaminą (pastarasis reikalavimas netaikomas, jeigu teisė vairuoti transporto priemonės buvo atimta trumpesniai negu vieni metai laikui) – jeigu teisė vairuoti transporto priemonės buvo atimta už tai, kad asmuo padarė teisės pažeidimą būdamas neblaivus arba apsvaigęs nuo narkotikų, vaistų ar kitų svaigųjų medžiagų (5 dalis).

Taigi pagal Įstatymo 24 straipsnio (su 2013 m. birželio 13 d. ir vėlesniais pakeitimais) 3–5 dalis asmeniui, iš kurio teisė vairuoti transporto priemonės pagal įstatymus buvo atimta, pasibaigus teisės vairuoti transporto priemonės atėmimo laikui ir įvykdžius šiose dalyse nustatytas sąlygas, teisė vairuoti transporto priemonės yra grąžinama.

Šiai konstitucinės justicijos bylai aktualių aspektu pažymėtina, kad pagal Įstatymo 24 straipsnio 3 dalį (2018 m. spalio 18 d. redakcija), 4 dalį (2013 m. birželio 13 d. redakcija) asmeniui, iš kurio teisė vairuoti transporto priemonės pagal įstatymus buvo atimta dėl KET pažeidimų, nustatytos bendrosios šios teisės grąžinimo pasibaigus jos atėmimo laikui sąlygos yra papildomo vairuotojų mokymo baigimas ir vairavimo egzamino perlaikymas (pastaroji sąlyga nustatyta asmeniui, iš kurio teisė vairuoti transporto priemonės buvo atimta vieniems metams ir ilgiau); pagal Įstatymo 24 straipsnio 5 dalį (2013 m. birželio 13 d. redakcija) asmeniui, iš kurio teisė vairuoti transporto priemonės pagal įstatymus buvo atimta už tai, kad jis padarė teisės pažeidimą būdamas neblaivus arba apsvaigęs nuo narkotikų, vaistų ar kitų svaigųjų medžiagų, nustatytos bendrosios šios teisės grąžinimo pasibaigus jos atėmimo laikui sąlygos yra medicininė ir švietėjiška atestacija, papildomo vairuotojų mokymo užbaigimas ir vairavimo egzamino perlaikymas (pastaroji sąlyga nustatyta asmeniui, iš kurio teisė vairuoti transporto priemonės buvo atimta vieniems metams ir ilgiau).

10.5. Pažymėtina, kad Įstatymo 24 straipsnio 7 dalyje (2013 m. birželio 13 d. redakcija), kurią ginčija pareiškėjai, yra nustatyta specialioji sąlyga, t. y. atimtos teisės vairuoti transporto priemonės grąžinimo asmeniui, iš kurio pagal įstatymus ši teisė atimta du kartus už tai, kad jis padarė teisės pažeidimą būdamas neblaivus arba apsvaigęs nuo narkotikų, vaistų ar kitų svaigiųjų medžiagų, terminas, – tokiam asmeniui teisė vairuoti transporto priemonės gali būti grąžinta ne anksčiau kaip po 10 metų.

Taigi pagal Įstatymo 24 straipsnio 7 dalyje (2013 m. birželio 13 d. redakcija) įtvirtintą teisinį reguliavimą, aiškinamą kartu su nustatytuoju šio straipsnio 5 dalyje (2013 m. birželio 13 d. redakcija), tam, kad asmeniui, iš kurio pagal įstatymus teisė vairuoti transporto priemonės buvo atimta du kartus už tai, kad jis padarė teisės pažeidimą būdamas neblaivus arba apsvaigęs nuo narkotikų, vaistų ar kitų svaigiųjų medžiagų, ši teisė būtų grąžinta pasibaigus jos atėmimo laikui, nepakanka, kad asmuo atitiktų bendrąsias šios teisės grąžinimo sąlygas – jam būtų atlikta medicininė ir švietėjiška atestacija, jis baigtų papildomą vairuotojų mokymą, perlaikytų vairavimo egzaminą (pastaroji sąlyga taikoma asmeniui, iš kurio teisė vairuoti transporto priemonės buvo atimta vieniems metams ir ilgiau); be to, tokiam asmeniui teisė vairuoti transporto priemonės gali būti grąžinta ne anksčiau kaip po 10 metų po to, kai jam antrą kartą ši teisė buvo atimta už teisės pažeidimą, padarytą esant neblaiviam arba apsvaigusiam nuo narkotikų, vaistų ar kitų svaigiųjų medžiagų.

Pažymėtina, kad Įstatymo 24 straipsnio 7 dalies (2013 m. birželio 13 d. redakcija) nuostata yra imperatyvi: atimtos teisės vairuoti transporto priemonės grąžinimo ne trumpesnis kaip 10 metų terminas taikomas besąlygiškai ir visais atvejais, kai asmeniui antrą kartą atimama teisė vairuoti transporto priemonės už teisės pažeidimą, padarytą esant neblaiviam arba apsvaigusiam nuo narkotikų, vaistų ar kitų svaigiųjų medžiagų. Pažymėtina ir tai, kad Įstatymo 24 straipsnio 7 dalyje (2013 m. birželio 13 d. redakcija) nėra nustatyta, per kiek laiko turi būti padaryti abu teisės pažeidimai asmeniui esant neblaiviam arba apsvaigusiam nuo narkotikų, vaistų ar kitų svaigiųjų medžiagų; taigi pagal tokį teisinį reguliavimą asmeniui ne mažiau kaip 10 metų negali būti grąžinta teisė vairuoti transporto priemonės dėl antro teisės pažeidimo, bet kada padaryto esant neblaiviam arba apsvaigusiam nuo narkotikų, vaistų ar kitų svaigiųjų medžiagų, neatsižvelgiant į tai, prieš kiek laiko buvo padarytas pirmas toks pažeidimas.

10.6. Kaip minėta, Įstatymo 24 straipsnio 8 dalyje (2013 m. birželio 13 d. redakcija) yra nustatyta, kad asmeniui, iš kurio pagal įstatymus teisė vairuoti transporto priemonės buvo atimta tris kartus, teisė vairuoti transporto priemonės grąžinama ne anksčiau kaip po 10 metų.

Pažymėtina, kad Įstatymo 24 straipsnio 8 dalyje (2013 m. birželio 13 d. redakcija) yra nustatyta specialioji sąlyga, t. y. atimtos teisės vairuoti transporto priemonės grąžinimo asmeniui, iš kurio pagal įstatymus ši teisė atimta tris kartus, terminas, – tokiam asmeniui teisė vairuoti transporto priemonės gali būti grąžinta ne anksčiau kaip po 10 metų.

Taigi pagal Įstatymo 24 straipsnio 8 dalyje (2013 m. birželio 13 d. redakcija) įtvirtintą teisinį reguliavimą, aiškinamą kartu su nustatytuoju šio straipsnio 3 dalyje (2018 m. spalio 18 d.

redakcija), 4, 5 dalyse (2013 m. birželio 13 d. redakcija), tam, kad asmeniui, iš kurio pagal įstatymus teisė vairuoti transporto priemonės buvo atimta tris kartus, ši teisė būtų grąžinta pasibaigus jos atėmimo laikui, nepakanka, kad asmuo atitiktų bendrąsias šios teisės grąžinimo sąlygas – jis baigtų papildomą vairuotojų mokymą ir perlaikytų vairavimo egzaminą (pastaroji sąlyga nustatyta asmeniui, iš kurio teisė vairuoti transporto priemonės buvo atimta vieniems metams ir ilgiau), jam būtų atlikta medicininė ir švietėjiška atestacija (pastaroji sąlyga taikoma, jeigu asmuo būtų padaręs teisės pažeidimą būdamas neblaivus arba apsvaigęs nuo narkotikų, vaistų ar kitų svaigiuųjų medžiagų); tokiam asmeniui teisė vairuoti transporto priemonės gali būti grąžinta ne anksčiau kaip po 10 metų po to, kai jam trečią kartą pagal įstatymus ši teisė buvo atimta.

Pažymėtina, kad Įstatymo 24 straipsnio 8 dalies (2013 m. birželio 13 d. redakcija) nuostata yra imperatyvi: atimtos teisės vairuoti transporto priemonės grąžinimo ne trumpesnis kaip 10 metų terminas taikomas besąlygiškai ir visais atvejais, kai asmeniui pagal įstatymus trečią kartą atimama teisė vairuoti transporto priemonės. Pažymėtina ir tai, kad Įstatymo 24 straipsnio 8 dalyje (2013 m. birželio 13 d. redakcija) nėra nustatyta, per kiek laiko turi būti padaryti visi trys teisės pažeidimai, už kurių padarymą iš asmens buvo atimta teisė vairuoti transporto priemonės; taigi pagal tokį teisinį reguliavimą asmeniui ne mažiau kaip 10 metų negali būti grąžinta teisė vairuoti transporto priemonės dėl bet kada padaryto trečio teisės pažeidimo, neatsižvelgiant į tai, prieš kiek laiko buvo padarytas pirmas ir antras teisės pažeidimai.

11. Nagrinėjamos konstitucinės justicijos bylos kontekste pažymėtina, kad ginčijama Įstatymo 24 straipsnio 7 dalis (2013 m. birželio 13 d. redakcija) aiškintina administracinę ir baudžiamąją atsakomybę reguliuojančių įstatymų, kuriuose nustatytos sankcijos už KET pažeidimus, *inter alia* teisės vairuoti transporto priemonės atėmimas, kontekste.

11.1. Administracinė atsakomybė už KET pažeidimus buvo numatyta ATPK, galiojusiam iki 2016 m. gruodžio 31 d.

11.1.1. Pagal ATPK 21 straipsnio 1 dalies 4 punktą (2013 m. birželio 20 d. redakcija) už administracinio teisės pažeidimo padarymą galėjo būti skiriama administracinė nuobauda – specialiosios teisės, *inter alia* teisės vairuoti transporto priemonės, atėmimas.

Pagal ATPK 27 straipsnio 1 dalį (2013 m. birželio 20 d. redakcija) specialiosios teisės, *inter alia* teisės vairuoti transporto priemonės, atėmimas galėjo būti skiriamas iki penkerių metų už šiurkštų arba sistemingą naudojimosi šia teise tvarkos pažeidimą. Šio straipsnio 2 dalyje (2010 m. gruodžio 14 d. redakcija) buvo nustatyta, kad asmuo, kuriam paskirtas specialiosios teisės atėmimas, šios teisės atėmimo laikotarpiu negali ja naudotis ir (ar) jos įgyti.

11.1.2. Šios konstitucinės justicijos bylos kontekste paminėtinos kai kurios ATPK nuostatos, nustačiusios administracinę nuobaudą – teisės vairuoti transporto priemonės atėmimą asmeniui už KET pažeidimą, padarytą esant neblaiviam ar apsvaigusiam nuo narkotinių, psichotropinių ar kitų psichiką veikiančių medžiagų.

ATPK 126 straipsnyje „Transporto priemonių vairavimas, esant vairuotojams neblaiviams arba apsvaigusiams nuo narkotinių, psichotropinių ar kitų psichiką veikiančių medžiagų“ (2014 m.

spalio 16 d. redakcija), atsižvelgiant į neblaivumo laipsnį, be kitų, buvo numatytos administracinės nuobaudos – teisės vairuoti transporto priemones atėmimas nuo vieno iki trejų metų.

Be kitų administracinių nuobaudų, teisės vairuoti transporto priemones atėmimas nuo dviejų iki penkerių metų buvo nustatytas ATPK 124² straipsnio „Pavojingas ir chuliganiškas vairavimas“ (2014 m. spalio 16 d. redakcija) 3, 4 dalyse už pavojingą ar chuliganišką vairavimą asmeniui esant neblaiviam arba apsvaigusiam nuo narkotikų arba vaistų ar kitų svaigųjų medžiagų, taip pat ATPK 127 straipsnio „Kelių eismo taisyklių pažeidimas, sukėlęs nežymų sveikatos sutrikdymą arba nulėmęs turto sugadinimą“ (2014 m. spalio 16 d. redakcija) 3 dalyje už padarytą neblaivaus (girt) arba apsvaigusio nuo narkotinių, psichotropinių ar kitų psichiką veikiančių medžiagų asmens KET pažeidimą, sukėlusį kitų asmenų nežymų sveikatos sutrikdymą arba nulėmusį kitiems asmenims priklausančių transporto priemonių, krovinių, kelių, kelio ir kitų įrenginių arba kitokio turto sugadinimą (apgadinimą).

11.2. Administracinė atsakomybė už KET pažeidimus yra numatyta ANK, įsigaliojusiam 2017 m. sausio 1 d.

11.2.1. Pagal ANK 27 straipsnio 1 dalies 1 punktą administracinės nuobaudos paskirčiai įgyvendinti asmeniui kartu su administracine nuobauda gali būti skiriama administracinio poveikio priemonė – asmeniui suteiktos specialiosios teisės atėmimas.

ANK 28 straipsnio 1 dalyje (2019 m. liepos 16 d. redakcija) nustatyta, kad asmeniui suteiktos specialiosios teisės, *inter alia* teisės vairuoti transporto priemones, atėmimas yra administracinio poveikio priemonė, kurią kartu su administracine nuobauda skiria teismas ar ne teismo tvarka administracinio nusižengimo bylą nagrinėjanti institucija (pareigūnas), jeigu naudodamasis šia teise asmuo padarė administracinį nusižengimą. Šio straipsnio 2 dalyje nustatyta, kad asmeniui suteiktos specialiosios teisės atėmimas gali būti skiriamas, kai tai numatyta šio kodekso specialiosios dalies straipsnyje, nustatančiame administracinę atsakomybę už asmens padarytą veiką. Pagal ANK 28 straipsnio 3 dalį asmuo, kuriam paskirtas specialiosios teisės atėmimas, šios teisės atėmimo laikotarpiu negali ja naudotis ir (ar) jos įgyti.

11.2.2. Pažymėtina, jog iš ANK nuostatų matyti, kad ilgiausias terminas, kuriam gali būti atimta teisė vairuoti transporto priemones, yra penkeri metai. Tokio termino teisės vairuoti transporto priemones atėmimas gali būti paskirtas už:

- neblaivaus arba apsvaigusio nuo narkotinių, psichotropinių ar kitų psichiką veikiančių medžiagų asmens, taip pat vengusio apsvaigimo patikrinimo arba alkoholi, narkotines, psichotropines ar kitas psichiką veikiančias medžiagas vartojusio iki patikrinimo asmens chuliganišką vairavimą (ANK 420 straipsnio 4 dalis (2019 m. sausio 11 d. redakcija), 5 dalis (2019 m. kovo 26 d. redakcija));

- neblaivių arba apsvaigusių nuo narkotinių, psichotropinių ar kitų psichiką veikiančių medžiagų asmenų, taip pat vengusių apsvaigimo patikrinimo arba alkoholi, narkotines, psichotropines ar kitas psichiką veikiančias medžiagas vartojusių po eismo įvykio iki jo aplinkybių nustatymo asmenų padarytą KET pažeidimą, kuris sukėlė kitų asmenų nežymų sveikatos

sutrikdymą ar lėmė kitiems asmenims priklausančių transporto priemonių, krovinių, kelių, kelio ir kitų įrenginių arba kito turto sugadinimą (apgadinimą) (ANK 423 straipsnio 3 dalis (2019 m. sausio 11 d. redakcija), 4 dalis (2019 m. kovo 26 d. redakcija));

- nepaklusimą uniformuoto policijos, aplinkos apsaugos valstybinės kontrolės pareigūno, valstybinio miškų pareigūno, Lietuvos Respublikos muitinės pareigūno, Valstybės sienos apsaugos tarnybos prie Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerijos pareigūno, savivaldybių institucijų arba jų įgaliotų įstaigų kelių transporto priežiūros tarnybų ar Lietuvos transporto saugos administracijos pareigūno teisėtam, aiškiai išreikštam ir nustatytą tvarką atitinkančiam reikalavimui sustabdyti transporto priemonę (ANK 426 straipsnio 4 dalis (2019 m. rugsėjo 26 d. redakcija), 5, 7 dalys);

- pakartotinį transporto priemonių vairavimą vairuotojui esant neblaiviam arba apsvaigusiam nuo narkotinių, psichotropinių ar kitų psichiką veikiančių medžiagų (ANK 427 straipsnio (2019 m. sausio 11 d. redakcija) 1, 2 dalys).

11.2.3. Šios konstitucinės justicijos bylos kontekste paminėtinos kai kurios ANK nuostatos, nustatančios administracinio poveikio priemonę – teisės vairuoti transporto priemones atėmimą asmeniui už KET pažeidimą, padarytą esant neblaiviam ar apsvaigusiam nuo narkotinių, psichotropinių ar kitų psichiką veikiančių medžiagų.

ANK 422 straipsnio „Transporto priemonių vairavimas, kai tai daro neblaivūs arba apsvaigę nuo narkotinių, psichotropinių ar kitų psichiką veikiančių medžiagų vairuotojai“ (2019 m. sausio 11 d. redakcija su 2019 m. kovo 26 d. pakeitimu) 6 dalyje nustatyta, kad:

- teisės vairuoti transporto priemones atėmimas nuo vienuolikos mėnesių iki vieno metų vieno mėnesio (arba nuo šešių mėnesių iki vieno metų, kai teisės vairuoti transporto priemones atėmimas skiriamas kartu su draudimu vairuoti transporto priemones, kuriose neįrengti antialkoholiniai variklio užraktai) skiriamas už praktinį vairavimo mokymą, kai tai daro neblaivūs (daugiau negu 0,4 promilės, bet ne daugiau negu 1,5 promilės) vairavimo instruktoriai ar šeimos narį mokantys vairuoti asmenys arba asmenys, apsvaigę nuo narkotinių, psichotropinių ar kitų psichiką veikiančių medžiagų, taip pat už apsvaigimo patikrinimo vengimą arba alkoholio (nustatytas daugiau negu 0,4 promilės neblaivumas), narkotinių, psichotropinių ar kitų psichiką veikiančių medžiagų vartojimą iki patikrinimo;

- teisės vairuoti transporto priemones atėmimas nuo vieno metų iki vieno metų šešių mėnesių (arba nuo šešių mėnesių iki vieno metų, kai teisės vairuoti transporto priemones atėmimas skiriamas kartu su draudimu vairuoti transporto priemones, kuriose neįrengti antialkoholiniai variklio užraktai) skiriamas už transporto priemonių vairavimą, kai tai daro neblaivūs (daugiau negu 0,4 promilės, bet ne daugiau negu 1,5 promilės) ar apsvaigę nuo narkotinių, psichotropinių ar kitų psichiką veikiančių medžiagų vairuotojai, taip pat už apsvaigimo patikrinimo vengimą arba alkoholio (nustatytas daugiau negu 0,4 promilės neblaivumas), narkotinių, psichotropinių ar kitų psichiką veikiančių medžiagų vartojimą iki patikrinimo.

Be to, įvairios trukmės (nuo vieno iki dvejų metų, nuo dvejų iki trejų metų, nuo dvejų iki ketverių metų ir nuo trejų iki penkerių metų) teisės vairuoti transporto priemonės atėmimas pagal ANK 420 straipsnio „Pavojingas ir chuliganiškas vairavimas, Kelių eismo taisyklėse nustatyto draudimo lenkti ar įvažiuoti į priešpriešinio eismo juostą pažeidimas“ (2019 m. sausio 11 d. redakcija su 2019 m. kovo 26 d. pakeitimu) 5 dalį yra skiriamas už pavojingą ar chuliganišką vairavimą, kai tai padaro neblaivus (daugiau negu 0,4 promilės, bet ne daugiau negu 1,5 promilės) arba apsvaigęs nuo narkotinių, psichotropinių ar kitų psichiką veikiančių medžiagų asmuo; teisės vairuoti transporto priemonės atėmimas nuo dvejų iki ketverių metų arba nuo trejų iki penkerių metų yra skiriamas pagal ANK 423 straipsnio „Nežymų sveikatos sutrikdymą ir turto sugadinimą nulėmęs Kelių eismo taisyklių pažeidimas“ 4 dalį (2019 m. kovo 26 d. redakcija) už neblaivių (daugiau negu 0,4 promilės, bet ne daugiau negu 1,5 promilės) arba apsvaigusių nuo narkotinių, psichotropinių ar kitų psichiką veikiančių medžiagų asmenų padarytą KET pažeidimą, kuris sukėlė kitų asmenų nežymų sveikatos sutrikdymą ar lėmė kitiems asmenims priklausančių transporto priemonių, krovinių, kelių, kelio ir kitų įrenginių arba kito turto sugadinimą (apgadinimą).

11.3. Nagrinėjamos konstitucinės justicijos bylos kontekste aktualus ATPK 130² straipsnyje (2014 m. spalio 16 d. redakcija) ir ANK 427 straipsnyje (2019 m. sausio 11 d. redakcija) nustatytas teisinis reguliavimas, įtvirtinantis vairuotojo atsakomybę už pakartotinį transporto priemonių vairavimą esant neblaiviam arba apsvaigusiam nuo narkotinių, psichotropinių ar kitų psichiką veikiančių medžiagų.

11.3.1. Pagal ATPK 130² straipsnį (2014 m. spalio 16 d. redakcija) už transporto priemonių vairavimą neblaivių arba apsvaigusių nuo narkotinių, psichotropinių ar kitų psichiką veikiančių medžiagų vairuotojų arba vengusių neblaivumo ar apsvaigimo patikrinimo vairuotojų, arba vartojusių alkoholį, narkotines, psichotropines ar kitas psichiką veikiančias medžiagas po eismo įvykio iki jo aplinkybių nustatymo vairuotojų, kai asmeniui buvo paskirta administracinė nuobauda už vairavimą neblaiviam ar apsvaigusiam, už pavojingą ir chuliganišką vairavimą neblaiviam arba apsvaigusiam, už vairavimą neblaiviam ir apsvaigusiam, kai buvo sukeltas nežymus kitų asmenų sveikatos sutrikdymas ar sugadintas kitų asmenų turtas, buvo numatytas *inter alia* teisės vairuoti transporto priemonės atėmimas nuo trejų iki penkerių metų.

11.3.2. Pagal ANK 427 straipsnį (2019 m. sausio 11 d. redakcija) už transporto priemonių vairavimą, kai tai daro neblaivus (daugiau negu 0,4 promilės, bet ne daugiau negu 1,5 promilės) arba apsvaigęs nuo narkotinių, psichotropinių ar kitų psichiką veikiančių medžiagų, arba vengęs apsvaigimo patikrinimo, arba alkoholį (nustatytas daugiau negu 0,4 promilės neblaivumas), narkotines, psichotropines ar kitas psichiką veikiančias medžiagas vartojęs iki patikrinimo vairuotojas, kuriam buvo paskirta administracinė nuobauda už šio straipsnio 1 dalyje numatytą administracinį nusižengimą, už vairavimą neblaiviam ir apsvaigusiam, už pavojingą ir chuliganišką vairavimą neblaiviam arba apsvaigusiam, už praktinį vairavimo mokymą esant neblaiviam ar apsvaigusiam, už vairavimą neblaiviam ir apsvaigusiam, kai buvo sukeltas nežymus kitų asmenų sveikatos sutrikdymas ar sugadintas kitų asmenų turtas, privaloma skirti teisės vairuoti transporto

priemonės atėmimą nuo trejų iki penkerių metų.

11.4. Baudžiamoji atsakomybė už KET pažeidimus yra nustatyta BK.

11.4.1. BK 67 straipsnyje (2019 m. birželio 27 d. redakcija) nustatyta, kad uždraudimas naudotis specialia teise yra baudžiamojo poveikio priemonė, turinti padėti įgyvendinti bausmės paskirtį, skiriama pilnamečiam asmeniui, atleistam nuo baudžiamosios atsakomybės arba atleistam nuo bausmės BK numatytais pagrindais, arba lygtinai paleistam iš pataisos įstaigos Lietuvos Respublikos bausmių vykdymo kodekse numatytais pagrindais (1 dalis, 2 dalies 1 punktas); uždraudimas naudotis specialia teise gali būti skiriamas kartu su bausme (3 dalis).

Pagal BK 68 straipsnio 1 dalį (2004 m. liepos 5 d. redakcija) teismas gali uždrausti asmeniui naudotis specialiomis teisėmis, *inter alia* teise vairuoti kelių transporto priemones, tais atvejais, kai naudodamasis šiomis teisėmis asmuo padarė nusikalstamą veiką; šio straipsnio 2 dalyje (2019 m. sausio 11 d. redakcija) *inter alia* nustatyta, kad teismas uždraudžia naudotis specialiomis teisėmis nuo vieno iki penkerių metų.

11.4.2. Šios konstitucinės justicijos bylos kontekste paminėtina, kad baudžiamojo poveikio priemonė – uždraudimas asmeniui naudotis teise vairuoti kelių transporto priemones už KET pažeidimą, padarytą esant neblaiviam ar apsvaigusiam nuo narkotinių, psichotropinių ar kitų psichiką veikiančių medžiagų, pagal BK gali būti taikoma už šias nusikalstamas veikas:

- motorinės transporto priemonės, traktoriaus ar savaeigės mašinos vairavimą arba mokymą praktinio vairavimo asmeniui esant neblaiviam, kai jam nustatytas 1,51 ir daugiau promilių neblaivumas, arba kai jis vengė neblaivumo patikrinimo, jam nustačius neblaivumo požymius, arba kai jis vartojo alkoholį po eismo įvykio iki jo aplinkybių nustatymo ir jam nustatytas 1,51 ir daugiau promilių neblaivumas (BK 281¹ straipsnio „Transporto priemonių vairavimas, kai vairuoja neblaivus asmuo“ (2019 m. sausio 11 d. redakcija) 1 dalis);

- kelių transporto priemonės vairavimą asmeniui esant neblaiviam ar apsvaigusiam nuo narkotinių, psichotropinių ar kitų psichiką veikiančių medžiagų ir pažeidus kelių eismo saugumo ar transporto priemonės eksploatavimo taisyklės, jeigu dėl to įvyko eismo įvykis, dėl kurio buvo sutrikdyta kito žmogaus sveikata arba nukentėjusiam asmeniui padaryta didelė turtinė žala arba dėl kurio žuvo žmogus (BK 281 straipsnio „Kelių transporto eismo saugumo ar transporto priemonių eksploatavimo taisyklių pažeidimas“ (2019 m. sausio 11 d. redakcija) 2, 4, 6 dalys).

12. Apibendrinant ginčijamą Įstatymo 24 straipsnio 7 dalyje (2013 m. birželio 13 d. redakcija) nustatytą teisinį reguliavimą, aiškinamą šio straipsnio 5 dalies (2013 m. birželio 13 d. redakcija), taip pat minėtų ATPK, ANK, BK nuostatų kontekste, pažymėtina, kad pagal jį:

- nustatyta specialioji sąlyga, t. y. atimtos teisės vairuoti transporto priemones grąžinimo asmeniui, iš kurio pagal įstatymus (ATPK, ANK ar BK) ši teisė atimta du kartus už tai, kad jis padarė teisės pažeidimą būdamas neblaivus arba apsvaigęs nuo narkotikų, vaistų ar kitų svaigųjų medžiagų, terminas, – tokiam asmeniui teisė vairuoti transporto priemones gali būti grąžinta ne anksčiau kaip po 10 metų; tam, kad asmeniui ši teisė būtų grąžinta pasibaigus jos atėmimo laikui, nepakanka, kad asmuo atitiktų bendrąsias šios teisės grąžinimo sąlygas – jam būtų atlikta

medicininė ir švietėjiška atestacija, jis baigtų papildomą vairuotojų mokymą, perlaikytų vairavimo egzaminą (pastaroji sąlyga taikoma asmeniui, iš kurio teisė vairuoti transporto priemonės buvo atimta vieniems metams ir ilgiau), t. y. tokiam asmeniui teisė vairuoti transporto priemonės gali būti grąžinta ne anksčiau kaip po 10 metų po to, kai jam antrą kartą ši teisė buvo atimta už teisės pažeidimą, padarytą esant neblaiviam arba apsvaigusiam nuo narkotikų, vaistų ar kitų svaigųjų medžiagų;

- atimtos teisės vairuoti transporto priemonės grąžinimo ne trumpesnis kaip 10 metų terminas taikomas besąlygiškai ir visais atvejais, kai asmeniui antrą kartą atimama teisė vairuoti transporto priemonės už teisės pažeidimą, padarytą esant neblaiviam arba apsvaigusiam nuo narkotikų, vaistų ar kitų svaigųjų medžiagų;

- šis terminas taikomas nuo tada, kai asmeniui antrą kartą atimama teisė vairuoti transporto priemonės, nepaisant to, kad pagal ATPK 27 straipsnio 1 dalį (2013 m. birželio 20 d. redakcija), ANK, *inter alia* jo 420 straipsnio 5 dalį (2019 m. kovo 26 d. redakcija), 423 straipsnio 4 dalį (2019 m. kovo 26 d. redakcija), 426 straipsnio 7 dalį, 427 straipsnio (2019 m. sausio 11 d. redakcija) 2 dalį, BK 68 straipsnio 2 dalį (2019 m. sausio 11 d. redakcija) maksimali teisės vairuoti transporto priemonės atėmimo (uždraudimo ja naudotis) trukmė yra (buvo) penkeri metai, taip pat nepaisant to, kokiam konkrečiam laikui teisė vairuoti transporto priemonės buvo atimta taikant asmeniui atitinkamą administracinę nuobaudą pagal ATPK, administracinio poveikio priemonę pagal ANK ar baudžiamojo poveikio priemonę pagal BK;

- asmeniui ne mažiau kaip 10 metų negali būti grąžinta teisė vairuoti transporto priemonės dėl bet kada padaryto antro teisės pažeidimo esant neblaiviam arba apsvaigusiam nuo narkotikų, vaistų ar kitų svaigųjų medžiagų, neatsižvelgiant į tai, prieš kiek laiko buvo padarytas pirmas toks pažeidimas.

II

Europos Sąjungos ir tarptautinės teisės aktuose įtvirtintas teisinis reguliavimas

13. Šios konstitucinės justicijos bylos kontekste paminėtinos Europos Sąjungos ir tarptautinės teisės aktų nuostatos, susijusios su principu *non bis in idem*.

13.1. Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartijos (toliau – Chartija) 50 straipsnyje „Teisė nebūti du kartus teisiamam ar baudžiamam už tą pačią nusikalstamą veiką“ nustatyta, kad niekas negali būti antrą kartą teisiamas ar baudžiamas už nusikalstamą veiką, dėl kurios Europos Sąjungoje jis jau buvo galutinai išteisintas ar pripažintas kaltu pagal įstatymą.

13.1.1. Europos Sąjungos Teisingumo Teismas (toliau – ESTT), aiškindamas Chartijos 50 straipsnį, yra pažymėjęs, kad pagal principą *non bis in idem* draudžiama kartu tiek vykdyti persekiojimą, tiek taikyti baudžiamojo pobūdžio sankcijas, kaip tai suprantama pagal šį straipsnį, už tą pačią to paties asmens veiką (2018 m. kovo 20 d. sprendimo byloje C-524/15 *Menci* 25 punktą, 2018 m. kovo 20 d. sprendimo byloje C-537/16 *Garlsson Real Estate ir kt.* 27 punktą).

13.1.2. Pagal ESTT jurisprudenciją vertinant sankcijos baudžiamąjį pobūdį yra svarbūs trys kriterijai: pirmasis – teisinis pažeidimo kvalifikavimas pagal vidaus teisę, antrasis – pats pažeidimo

pobūdis ir trečiasis – gresiančios sankcijos pobūdis ir griežtumo laipsnis (2018 m. kovo 20 d. sprendimo byloje C-524/15 *Menci* 26 punktą, 2018 m. kovo 20 d. sprendimo byloje C-537/16 *Garlsson Real Estate ir kt.* 28 punktą).

13.1.3. ESTT yra pažymėjęs, kad sankcija, kuria siekiama represinio tikslo, yra baudžiamojo pobūdžio, kaip tai suprantama pagal Chartijos 50 straipsnį, ir kad vienintelė aplinkybė, jog ja siekiama ir prevencijos tikslo, negali panaikinti jos kvalifikavimo kaip baudžiamosios sankcijos (2018 m. kovo 20 d. sprendimo byloje C-524/15 *Menci* 31 punktą, 2018 m. kovo 20 d. sprendimo byloje C-537/16 *Garlsson Real Estate ir kt.* 33 punktą). Sankcijos griežtumo laipsnis taip pat gali rodyti jos priskirtinumą baudžiamojo pobūdžio sankcijoms (2018 m. kovo 20 d. sprendimo byloje C-524/15 *Menci* 33 punktą, 2018 m. kovo 20 d. sprendimo byloje C-537/16 *Garlsson Real Estate ir kt.* 35 punktą).

13.1.4. Pagal ESTT jurisprudenciją, vertinant, ar buvo padarytas tas pats pažeidimas, tinkamas tam kriterijus yra tapačios veikų materialiosios sudėties kriterijus, suprantamas kaip konkrečių neatskiriama tarpusavyje susijusių veikų visuma, dėl kurios tam tikras asmuo buvo galutinai išteisintas arba galutinai nuteistas (2007 m. liepos 18 d. sprendimo byloje C-367/05 *Kraaijenbrink* 26 punktą, 2010 m. lapkričio 16 d. sprendimo byloje C-261/09 *Mantello* 39, 40 punktai). Taigi pagal Chartijos 50 straipsnį draudžiama už tą pačią veiką skirti kelias baudžiamojo pobūdžio sankcijas pasibaigus įvairiems su tuo susijusiems procesams (2018 m. kovo 20 d. sprendimo byloje C-524/15 *Menci* 35 punktą, 2018 m. kovo 20 d. sprendimo byloje C-537/16 *Garlsson Real Estate ir kt.* 37 punktą).

13.1.5. ESTT nurodo, jog nacionalinės teisės aktuose taip pat turi būti užtikrinta, kad tam tikriems asmenims tenkanti našta dėl kumulatyvaus persekiojimo ir sankcijų taikymo apsiribotų tik tuo, kas griežtai būtina siekiant įgyvendinti bendrojo intereso tikslą. Kumulatyviam baudžiamojo pobūdžio sankcijų taikymui turi būti taikomos taisyklės, leidžiančios užtikrinti, kad visų skirtų sankcijų griežtumas atitiktų nagrinėjamo pažeidimo sunkumą, nes toks reikalavimas ne tik nustatytas Chartijos 52 straipsnio 1 dalyje, bet ir išplaukia iš Chartijos 49 straipsnio 3 dalyje nustatyto bausmių proporcingumo principo. Šiose taisyklėse kompetentingoms valdžios institucijoms turi būti nustatyta pareiga stebėti, kad tuo atveju, kai skiriama antra sankcija, visų skirtų sankcijų griežtumas neviršytų konstatuoto nusikaltimo sunkumo (2018 m. kovo 20 d. sprendimo byloje C-524/15 *Menci* 52, 55 punktai, 2018 m. kovo 20 d. sprendimo byloje C-537/16 *Garlsson Real Estate ir kt.* 54, 56 punktai).

13.2. Žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos (toliau – Konvencija) Protokolo Nr. 7 4 straipsnio 1 dalyje nustatyta: „Niekas negali būti tos pačios valstybės institucijų persekiojamas ar baudžiamas už nusikaltimą, dėl kurio jis jau buvo galutinai išteisintas arba nuteistas pagal tos valstybės įstatymus ir baudžiamąjį procesą.“

13.2.1. EŽTT, aiškindamas šią nuostatą, yra pažymėjęs, kad Konvencijos Protokolo Nr. 7 4 straipsnis turi būti suprantamas kaip draudžiantis baudžiamąjį persekiojimą arba baudžiamąjį teismo procesą už antrą nusikaltimą tiek, kiek jis kilo dėl tapačių faktų ar faktų, kurie iš esmės buvo tokie

patys (*inter alia* Didžiosios kolegijos 2009 m. vasario 10 d. sprendimo byloje *Sergey Zolotukhin prieš Rusiją*, peticijos Nr. 14939/03, 82 punktas, Didžiosios kolegijos 2014 m. gegužės 27 d. sprendimo byloje *Marguš prieš Kroatiją*, peticijos Nr. 4455/10, 114 punktas, Didžiosios kolegijos 2019 m. liepos 8 d. sprendimo byloje *Mihalache prieš Rumuniją*, peticijos Nr. 54012/10, 67 punktas). Proceso ar baudmės pakartotinumai yra esminis aspektas, nurodomas Konvencijos Protokolo Nr. 7 4 straipsnyje (2004 m. liepos 20 d. sprendimo byloje *Nikitin prieš Rusiją*, peticijos Nr. 50178/99, 35 punktas, Didžiosios kolegijos 2019 m. liepos 8 d. sprendimo byloje *Mihalache prieš Rumuniją*, peticijos Nr. 54012/10, 48 punktas).

13.2.2. Pagal EŽTT jurisprudenciją vertinant, ar procesas yra baudžiamojo pobūdžio, svarbūs trys kriterijai: pirmasis – teisinis pažeidimo kvalifikavimas pagal vidaus teisę, antrasis – pats pažeidimo pobūdis ir trečiasis – asmeniui gresiančios sankcijos griežtumo laipsnis (*inter alia* Didžiosios kolegijos 2009 m. vasario 10 d. sprendimo byloje *Sergey Zolotukhin prieš Rusiją*, peticijos Nr. 14939/03, 53 punktas, Didžiosios kolegijos 2019 m. liepos 8 d. sprendimo byloje *Mihalache prieš Rumuniją*, peticijos Nr. 54012/10, 54 punktas).

13.2.3. 2005 m. gruodžio 13 d. nutarime dėl priimtumo byloje *Nilsson prieš Švediją*, peticijos Nr. 73661/01, EŽTT sprendė, ar procedūra, susijusi su teisės vairuoti transporto priemonės atėmimu, gali būti laikoma baudžiamąja pagal Konvencijos Protokolo Nr. 7 4 straipsnį. EŽTT pažymėjo, kad nagrinėjamu atveju asmuo teisės pažeidimą, susijusį su vairavimu apsvaigus nuo alkoholio, padarė 1998 m. lapkričio 21 d., teisė vairuoti transporto priemones jam buvo atimta tik 1999 m. rugpjūčio 5 d., taigi prevencija ir atgrasymas siekiant apsaugoti kelių eismo dalyvius negalėjo būti vieninteliai šios priemonės taikymo tikslai; ši poveikio priemonė paskirta praėjus keliems mėnesiams po pareiškėjo pripažinimo kaltu dėl padarytų pažeidimų ir ne tik turėjo prevencinį ir atgrasomąjį tikslą, bet ir buvo atpildo (nubaudimo) pobūdžio. EŽTT taip pat pažymėjo, jog, nepaisant to, kad nacionalinės teisės aktuose teisės vairuoti transporto priemonės atėmimas laikomas administracine priemone, skirta eismo saugumui užtikrinti, šios priemonės griežtumas (teisės vairuoti transporto priemonės atėmimas 18 mėnesių) leidžia laikyti ją kriminaline (baudžiamąja) sankcija pagal Konvencijos Protokolo Nr. 7 4 straipsnį.

III

Konstitucijos nuostatos ir oficialioji konstitucinė doktrina

14. Šioje konstitucinės justicijos byloje tirama Įstatymo 24 straipsnio 7 dalies (2013 m. birželio 13 d. redakcija) atitiktis Konstitucijos 30 straipsnio 1 daliai, 31 straipsnio 5 daliai, 109 straipsnio 1 daliai, konstituciniams teisinės valstybės, teisingumo principams.

15. Kaip ne kartą yra konstatavęs Konstitucinis Teismas, konstitucinis teisinės valstybės principas yra itin talpus, jis apima daug įvairių tarpusavyje susijusių imperatyvų (*inter alia* 2004 m. gruodžio 29 d., 2017 m. birželio 26 d., 2020 m. birželio 5 d. nutarimai).

15.1. Konstitucinio Teismo aktuose ne kartą konstatuota ir tai, kad vienas iš konstitucinio teisinės valstybės principo elementų yra konstitucinis proporcingumo principas, kuris reiškia, kad įstatyme numatytos priemonės turi atitikti teisėtus ir visuomenei svarbius tikslus, kad šios

priemonės turi būti būtinos minėtiems tikslams pasiekti ir kad jos neturi varžyti asmens teisių ir laisvių akivaizdžiai labiau, negu reikia šiems tikslams pasiekti (*inter alia* 2009 m. gruodžio 11 d., 2013 m. spalio 9 d., 2019 m. rugsėjo 19 d. nutarimai). Reikalavimas asmens teisių ir laisvių įstatymu neriboti labiau, negu reikia teisėtiems ir visuomenei svarbiems tikslams pasiekti, *inter alia* suponuoja reikalavimą įstatymų leidėjui nustatyti tokį teisinį reguliavimą, kuris sudarytų prielaidas pakankamai individualizuoti asmens teisių ir laisvių apribojimus: ribojantis asmens teises ir laisves įstatymo nustatytas teisinis reguliavimas turi būti toks, kad sudarytų prielaidas kiek įmanoma įvertinti individualią kiekvieno asmens situaciją ir, atsižvelgiant į visas svarbias aplinkybes, atitinkamai individualizuoti konkrečias tam asmeniui taikytinas ribojančias jo teises priemones (*inter alia* 2011 m. liepos 7 d., 2016 m. vasario 17 d., 2020 m. birželio 5 d. nutarimai).

15.2. Neatskiriamas konstitucinio teisinės valstybės principo turinio elementas yra ir konstitucinis teisingumo principas (*inter alia* 2010 m. gruodžio 22 d., 2011 m. lapkričio 17 d., 2019 m. rugsėjo 19 d. nutarimai); teisingumas gali būti įgyvendintas užtikrinant tam tikrą interesų pusiausvyrą, išvengiant atsitiktinumų ir savivalės, socialinio gyvenimo nestabilumo, interesų priešpriešos (*inter alia* 2008 m. gruodžio 24 d., 2015 m. gegužės 14 d., 2019 m. rugsėjo 19 d. nutarimai).

Konstituciniai teisingumo, teisinės valstybės principai suponuoja ir tai, kad už teisės pažeidimus valstybės nustatomos poveikio priemonės turi būti proporcingos (adekvačios) teisės pažeidimui; tarp siekiamo tikslo nubausti teisės pažeidėjus bei užtikrinti teisės pažeidimų prevenciją ir pasirinktų priemonių šiam tikslui pasiekti turi būti teisinga pusiausvyrą (proporcingumas) (*inter alia* 2000 m. gruodžio 6 d., 2008 m. sausio 21 d., 2017 m. kovo 15 d. nutarimai).

15.3. Konstitucinis Teismas ne kartą yra pažymėjęs, kad vienas esminių konstitucinio teisinės valstybės principo elementų yra teisinio tikrumo ir teisinio aiškumo imperatyvas, kuris suponuoja tam tikrus privalomus reikalavimus teisiniam reguliavimui: jis privalo būti aiškus ir darnus, teisės normos turi būti formuluojamos tiksliai, jose negali būti dviprasmybių (*inter alia* 2003 m. gegužės 30 d., 2016 m. gruodžio 7 d., 2020 m. birželio 12 d. nutarimai); turi būti užtikrinami teisės sistemos nuoseklumas ir vidinė darna, teisės aktuose neturi būti nuostatų, vienu metu skirtingai reguliuojančių tuos pačius visuomeninius santykius (*inter alia* 2004 m. gruodžio 13 d., 2014 m. liepos 11 d., 2018 m. kovo 8 d. nutarimai).

15.4. Atskleidžiant konstitucinio teisinės valstybės principo turinį taip pat pažymėtina, jog Konstitucinis Teismas yra konstatavęs ir tai, kad valstybės paskirtis – užtikrinti žmogaus teises ir laisves, garantuoti viešąjį interesą (*inter alia* 2003 m. gruodžio 30 d., 2017 m. birželio 26 d., 2018 m. gegužės 4 d. nutarimai). Pagal Konstituciją valstybės valdžios ir valdymo institucijos turi pareigą užtikrinti visuomenės saugumą ir viešąją tvarką, saugoti asmenį nuo kėsimosi į jo gyvybę bei sveikatą (*inter alia* 2001 m. balandžio 12 d., 2013 m. sausio 25 d., 2020 m. birželio 5 d. nutarimai).

Įstatymuose nustatydamas, kokios veikos yra priešingos teisei, taip pat teisinę atsakomybę už šias veikas, įstatymų leidėjas turi plačią diskreciją, apimančią ir diskreciją nustatyti aplinkybes, lemiančias tai, kokios sankcijos turi būti taikomos už teisės pažeidimus (*inter alia* 2005 m. lapkričio

10 d., 2008 m. kovo 15 d., 2020 m. kovo 18 d. nutarimai). Įstatymų leidėjas, paisydamas Konstitucijos, *inter alia* iš jos kylančio teisės sistemos nuoseklumo, vidinio neprieštaringumo imperatyvų, gali pasirinkti, kurios teisės šakos normomis apibrėžti tam tikrus teisės pažeidimus ir kokiais sankcijas (baudžiamąsias, administracines ar kt.) už juos nustatyti; nustatant sankcijas už teisės pažeidimus privalu paisyti konstitucinio teisinės valstybės principo, *inter alia* protingumo, teisingumo, proporcingumo reikalavimų (2005 m. lapkričio 10 d. nutarimas, 2005 m. lapkričio 13 d. sprendimas, 2017 m. kovo 15 d. nutarimas).

16. Pareiškėjai ginčija Įstatymo 24 straipsnio 7 dalies (2013 m. birželio 13 d. redakcija) atitiktį *inter alia* Konstitucijos 31 straipsnio 5 daliai, kurioje nustatyta, kad niekas negali būti baudžiamas už tą patį nusikaltimą antrą kartą.

16.1. Konstitucinis Teismas 2005 m. lapkričio 3 d. nutarime pažymėjo, kad Konstitucijos 31 straipsnio nuostatos negali būti aiškinamos kaip skirtos tik asmenims, traukiamiems baudžiamojon atsakomybėn.

16.2. Konstitucinis Teismas taip pat yra pažymėjęs, kad konstitucinis principas *non bis in idem* reiškia draudimą bausti antrą kartą už tą pačią teisei priešingą veiką – už tą patį nusikaltimą, taip pat už tą patį teisės pažeidimą, kuris nėra nusikaltimas; tačiau šis konstitucinis principas nereiškia, kad už teisės pažeidimą asmuo apskritai negali būti traukiamas skirtingų rūšių teisinėn atsakomybėn; be to, konstitucinis principas *non bis in idem* savaime nepaneigia galimybės taikyti asmeniui ne vieną, bet daugiau tos pačios rūšies (t. y. apibrėžiamų tos pačios teisės šakos normomis) sankcijų už tą patį pažeidimą, pavyzdžiui, pagrindinę ir papildomąją bausmę arba pagrindinę ir papildomąją administracinę nuobaudą (*inter alia* 2005 m. lapkričio 10 d., 2009 m. birželio 8 d., 2017 m. kovo 15 d. nutarimai).

16.3. Konstitucinis principas *non bis in idem* nedraudžia taikyti asmeniui uždraudimo sankcijos – prevencinio poveikio priemonės kartu su kita administracine nuobauda; ar atitinkamu teisiniu reguliavimu nėra pažeidžiamas minėtas konstitucinis principas, galima atsakyti tik įvertinus teisės pažeidimų, už kuriuos yra nustatytos atitinkamos sankcijos, pobūdį, taip pat visuomeniškai reikšmingus tikslus, kurių siekia įstatymų leidėjas (2008 m. sausio 21 d., 2008 m. rugsėjo 17 d. nutarimai).

16.4. Konstitucinis Teismas 2005 m. lapkričio 10 d. nutarime yra pažymėjęs ir tai, kad Konstitucijoje įtvirtintas principas *non bis in idem* nereiškia, kad teisės sistemoje negali būti įtvirtintas pakartotinumų institutas; šis institutas apima ir tokį teisinį reguliavimą, kai asmeniui, vėl padariusiam tos pačios rūšies teisės pažeidimą, t. y. pažeidusiam tą pačią ar kitą įstatyme nurodytą tos pačios teisės šakos normą, ta aplinkybė, kad šis teisės pažeidimas yra padarytas pakartotinai (taigi liudija, kad tas asmuo yra labiau linkęs nepaisyti teisės reikalavimų), yra inkriminuojama kaip aplinkybė, dėl kurios asmuo už šį vėl padarytą teisės pažeidimą gali būti traukiamas kitokion, griežtesnėn tos pačios rūšies teisinėn atsakomybėn, t. y. jam už šį pažeidimą gali būti taikoma kitokia, griežtesnė sankcija – skiriama kitokia, griežtesnė bausmė arba nuobauda nei asmeniui, padariusiam tokią pat veiką pirmąkart; kartu pabrėžtina, jog negalima nustatyti tokio teisinio

reguliavimo, kad traukiant asmenį teisinę atsakomybę už pakartotinai padarytą teisės pažeidimą pakartotinumą (aptariamuoju aspektu) būtų traktuojamas ir kaip formaliai kitą tos pačios rūšies teisės pažeidimą kvalifikuojanti aplinkybė, ir kaip teisinę atsakomybę už šį, formaliai kitą, teisės pažeidimą sunkinanti aplinkybė; toks teisinis reguliavimas nukryptų nuo Konstitucijos 31 straipsnio 5 dalyje įtvirtinto principo *non bis in idem*.

17. Pareiškėjai ginčija Įstatymo 24 straipsnio 7 dalies (2013 m. birželio 13 d. redakcija) atitiktį *inter alia* Konstitucijos 109 straipsnio 1 daliai.

Konstitucijos 109 straipsnio 1 dalyje nustatyta: „Teisingumą Lietuvos Respublikoje vykdo tik teismai.“

Konstitucinis Teismas, aiškindamas Konstitucijos 109 straipsnį, ne kartą yra konstatavęs, kad teismai, vykdydami teisingumą, privalo užtikrinti Konstitucijoje, įstatymuose ir kituose teisės aktuose išreikštos teisės įgyvendinimą, garantuoti teisės viršenybę, apsaugoti žmogaus teises ir laisves (*inter alia* 1999 m. gruodžio 21 d., 2006 m. gegužės 9 d., 2017 m. birželio 26 d. nutarimai).

Konstitucinis Teismas savo jurisprudencijoje ne kartą yra pažymėjęs, kad negalima nustatyti tokio teisinio reguliavimo, kuriuo būtų neleidžiama teismui, atsižvelgus į visas turinčias reikšmės bylos aplinkybes ir vadovaujantis teise, nenusižengiant iš Konstitucijos kylantiems teisingumo, protingumo imperatyvams, priimti teisingą sprendimą byloje ir šitaip įvykdyti teisingumą; antraip būtų apriboti ar net paneigti iš Konstitucijos, *inter alia* jos 109 straipsnio 1 dalies, kylantys teismo įgaliojimai vykdyti teisingumą, taip pat būtų nukrypta nuo teismo, kaip Lietuvos Respublikos vardu teisingumą vykdančios institucijos, konstitucinės sampratos, nuo konstitucinių teisinės valstybės, teisingumo principų (*inter alia* 2006 m. rugsėjo 21 d., 2013 m. gruodžio 6 d., 2017 m. birželio 26 d. nutarimai).

Konstitucijos 109 straipsnio 1 dalis yra neatskiriama susijusi su 30 straipsnio 1 dalimi, kurioje įtvirtinta asmens teisė kreiptis į teismą dėl pažeistų teisių ar laisvių gynimo, su Konstitucijoje įtvirtintu teisinės valstybės principu, asmens prigimtaine teise į teisingumą (2002 m. liepos 2 d., 2012 m. gruodžio 10 d., 2015 m. lapkričio 19 d. nutarimai).

18. Nagrinėjamos konstitucinės justicijos bylos kontekste pažymėtina, kad pagal Konstituciją, *inter alia* konstitucinį teisinės valstybės principą, užtikrinti saugų eismą, *inter alia* automobilių keliais, yra viešasis interesas. Todėl įstatymų leidėjas privalo nustatyti tokius saugaus eismo reikalavimus, kurie yra būtini viešajai tvarkai ir visuomenės saugumui, žmonių gyvybei ar sveikatai užtikrinti, *inter alia* atitinkamus reikalavimus eismo dalyviams; be kita ko, turi būti nustatyti reikalavimai asmenims, siekiantiems įgyti teisę vairuoti transporto priemonės, susiję *inter alia* su jų amžiumi, sveikatos būkle, saugaus eismo taisyklių išmanymu, transporto priemonių vairavimo gebėjimu, asmenų elgesiu. Nustatydamas tokius reikalavimus, įstatymų leidėjas privalo atsižvelgti *inter alia* į pavojų eismo saugumui, kurį savo elgesiu kelia neblaivūs ar apsvaigę, taip pat šiurkščius ir (ar) sistemingus eismo taisyklių pažeidimus darantys eismo dalyviai. Taigi pagal Konstituciją, *inter alia* konstitucinį teisinės valstybės principą, siekdamas užtikrinti eismo saugumą, įstatymų leidėjas gali nustatyti tokį teisės vairuoti transporto priemonės suteikimo teisinį

reguliavimą, pagal kurį ši teisė nebūtų tam tikrą laiką suteikiama asmenims, padariusiems šiurkščiausius eismo taisyklių pažeidimus, *inter alia* neblaiviams ar apsvaigusiems pakartotinai vairavusiems transporto priemonės ar sistemingai šiurkščiai pažeidusiems eismo taisykles.

Šios konstitucinės justicijos bylos kontekste pažymėtina ir tai, kad pagal Konstituciją, *inter alia* konstitucinį teisinės valstybės principą, įstatymu gali būti nustatytos įvairaus pobūdžio sankcijos (administracinės, baudžiamosios), *inter alia* uždraudimo sankcijos, už teisės pažeidimus, padaromus *inter alia* neblaivių ar apsvaigusių eismo dalyvių, taip pat už šiurkščius ir (ar) sistemingus eismo taisyklių pažeidimus; tokia uždraudimo sankcija *inter alia* yra teisės vairuoti transporto priemonės atėmimas tam tikram laikui.

Pabrėžtina, kad nustatant tiek teisės vairuoti transporto priemonės suteikimo sąlygas, tiek uždraudimo naudotis šia teise sankcijas turi būti paisoma iš konstitucinio teisinės valstybės principo kylančių teisės sistemos nuoseklumo ir darnos imperatyvų, protingumo, teisingumo, proporcingumo reikalavimų, Konstitucijos 31 straipsnio 5 dalyje įtvirtinto principo *non bis in idem*.

IV

Saugaus eismo automobilių keliais įstatymo 24 straipsnio 7 dalies (2013 m. birželio 13 d. redakcija) atitikties Konstitucijai vertinimas

19. Pareiškėjai Telšių apylinkės teismas ir Vilniaus miesto apylinkės teismas prašo ištirti, ar Konstitucijos 30 straipsnio 1 daliai, 31 straipsnio 5 daliai, 109 straipsnio 1 daliai, konstituciniams teisinės valstybės, teisingumo principams neprieštaruoja Įstatymo 24 straipsnio 7 dalis (2013 m. birželio 13 d. redakcija).

20. Minėta, jog Įstatymo 24 straipsnio 7 dalyje (2013 m. birželio 13 d. redakcija) nustatyta, kad asmeniui, iš kurio pagal įstatymus teisė vairuoti transporto priemonės buvo atimta du kartus už tai, kad jis padarė teisės pažeidimą būdamas neblaivus arba apsvaigęs nuo narkotikų, vaistų ar kitų svaigųjų medžiagų, teisė vairuoti transporto priemonės grąžinama ne anksčiau kaip po 10 metų.

21. Pareiškėjų teigimu, ginčijamu teisiniu reguliavimu įtvirtintas teisės vairuoti transporto priemonės negrąžinimas tam tikrą laiką laikytinas sankcija; taigi asmuo už tą pačią veiką, tiesiogiai susijusią su transporto priemonės vairavimu esant neblaiviam, yra baudžiamas du kartus, t. y. pirmą kartą teisės vairuoti transporto priemonės atėmimu asmuo baudžiamas pagal kitų įstatymų nuostatas (ATPK, ANK, BK), o antrą kartą – pagal Įstatymo 24 straipsnio 7 dalį (2013 m. birželio 13 d. redakcija) teisės vairuoti transporto priemonės negrąžinant ne mažiau kaip 10 metų.

Be to, pareiškėjų nuomone, Įstatymo 24 straipsnio 7 dalyje (2013 m. birželio 13 d. redakcija) nustatytas teisės vairuoti transporto priemonės grąžinimo ne anksčiau kaip po 10 metų terminas yra akivaizdžiai neproporcingas (neadekvatus) padarytam teisės pažeidimui.

Pareiškėjo Vilniaus miesto apylinkės teismo vertinimu, Konstitucijos 30 straipsnio 1 dalies, 109 straipsnio 1 dalies nuostatų, konstitucinių teisingumo, teisinės valstybės imperatyvų neatitinka tai, kad Įstatyme nėra nustatyti teismo įgaliojimai netaikyti ginčijamu teisiniu reguliavimu įtvirtintos sankcijos – teisės vairuoti transporto priemonės negrąžinimo ne mažiau kaip 10 metų – net tais atvejais, kai dėl tam tikrų itin svarbių aplinkybių ši sankcija yra akivaizdžiai neproporcinga

(neadekvati) padarytam teisės pažeidimui ir neteisinga (dėl to bylos nagrinėjimas teisme tėra formalus).

22. Sprendžiant dėl Įstatymo 24 straipsnio 7 dalies (2013 m. birželio 13 d. redakcija) atitikties Konstitucijos 31 straipsnio 5 daliai, konstituciniam teisinės valstybės principui, pažymėtina, kad, kaip minėta:

- pagal Konstituciją, *inter alia* konstitucinį teisinės valstybės principą, užtikrinti saugų eismą, *inter alia* automobilių keliais, yra viešasis interesas; įstatymų leidėjas privalo nustatyti tokius saugaus eismo reikalavimus, kurie yra būtini viešajai tvarkai ir visuomenės saugumui, žmonių gyvybei ar sveikatai užtikrinti; be kita ko, turi būti nustatyti reikalavimai asmenims, siekiantiems įgyti teisę vairuoti transporto priemonės, susiję *inter alia* su jų amžiumi, sveikatos būkle, saugaus eismo taisyklių išmanymu, transporto priemonių vairavimo gebėjimu, asmenų elgesiu;

- pagal Konstituciją, *inter alia* konstitucinį teisinės valstybės principą, siekdamas užtikrinti eismo saugumą, įstatymų leidėjas gali nustatyti tokį teisės vairuoti transporto priemonės suteikimo teisinį reguliavimą, pagal kurį ši teisė nebūtų tam tikrą laiką suteikiama asmenims, padariusiems šurkščiausius eismo taisyklių pažeidimus, *inter alia* neblaiviems ar apsvaigusiems pakartotinai vairavusiems transporto priemonės ar sistemingai šurkščiai pažeidusiems eismo taisykles;

- pagal Konstituciją, *inter alia* konstitucinį teisinės valstybės principą, įstatymu gali būti nustatytos įvairaus pobūdžio sankcijos (administracinės, baudžiamosios), *inter alia* uždraudimo sankcijos, už teisės pažeidimus, padaromus *inter alia* neblaivių ar apsvaigusių eismo dalyvių; tokia uždraudimo sankcija *inter alia* yra teisės vairuoti transporto priemonės atėmimas tam tikram laikui; nustatant tiek teisės vairuoti transporto priemonės suteikimo sąlygas, tiek uždraudimo naudotis šia teise sankcijas turi būti paisoma iš konstitucinio teisinės valstybės principo kylančių teisės sistemos nuoseklumo ir darnos imperatyvų, protingumo, teisingumo, proporcingumo reikalavimų, Konstitucijos 31 straipsnio 5 dalyje įtvirtinto principo *non bis in idem*;

- konstitucinis principas *non bis in idem* reiškia draudimą bausti antrą kartą už tą pačią teisei priešingą veiką – už tą patį nusikaltimą, taip pat už tą patį teisės pažeidimą, kuris nėra nusikaltimas; šis principas savaime nepaneigia galimybės taikyti asmeniui ne vieną, bet daugiau tos pačios rūšies (t. y. apibrėžiamų tos pačios teisės šakos normomis) sankcijų už tą patį pažeidimą; ar atitinkamu teisiniu reguliavimu nėra pažeidžiamas konstitucinis principas *non bis in idem*, galima atsakyti tik įvertinus teisės pažeidimų, už kuriuos yra nustatytos atitinkamos sankcijos, pobūdį, taip pat visuomeniškai reikšmingus tikslus, kurių siekia įstatymų leidėjas;

- neatskiriamas konstitucinio teisinės valstybės principo turinio elementas yra konstitucinis teisingumo principas; konstituciniai teisingumo, teisinės valstybės principai suponuoja ir tai, kad už teisės pažeidimus valstybės nustatomos poveikio priemonės turi būti proporcingos (adekvačios) teisės pažeidimui; tarp siekiamo tikslo nubausti teisės pažeidėjus bei užtikrinti teisės pažeidimų prevenciją ir pasirinktų priemonių šiam tikslui pasiekti turi būti teisinga pusiausvyra (proporcingumas).

23. Minėta, kad Įstatymo 24 straipsnyje (su 2013 m. birželio 13 d. ir vėlesniais pakeitimais), *inter alia* ginčijamoje jo 7 dalyje (2013 m. birželio 13 d. redakcija), nustatytu teisiniu reguliavimu, aiškinamu kartu su Įstatymo (2007 m. lapkričio 22 d. redakcija) 1 straipsnio 1 dalyje nustatyta šio įstatymo paskirtimi, siekiama įgyvendinti viešąjį interesą – užtikrinti kelių eismo saugumą.

Minėta ir tai, kad pagal ginčijamą Įstatymo 24 straipsnio 7 dalyje (2013 m. birželio 13 d. redakcija) nustatytą teisinį reguliavimą, aiškinamą šio straipsnio 5 dalies (2013 m. birželio 13 d. redakcija), taip pat ATPK, ANK, BK nuostatų kontekste:

- nustatyta specialioji sąlyga, t. y. atimtos teisės vairuoti transporto priemones grąžinimo asmeniui, iš kurio pagal įstatymus (ATPK, ANK ar BK) ši teisė atimta du kartus už tai, kad jis padarė teisės pažeidimą būdamas neblaivus arba apsvaigęs nuo narkotikų, vaistų ar kitų svaigiųjų medžiagų, terminas, – tokiam asmeniui teisė vairuoti transporto priemones gali būti grąžinta ne anksčiau kaip po 10 metų; tam, kad asmeniui ši teisė būtų grąžinta pasibaigus jos atėmimo laikui, nepakanka, kad asmuo atitiktų bendrąsias šios teisės grąžinimo sąlygas – jam būtų atlikta medicininė ir švietėjiška atestacija, jis baigtų papildomą vairuotojų mokymą, perlaikytų vairavimo egzaminą (pastaroji sąlyga taikoma asmeniui, iš kurio teisė vairuoti transporto priemones buvo atimta vieniems metams ir ilgiau), t. y. tokiam asmeniui teisė vairuoti transporto priemones gali būti grąžinta ne anksčiau kaip po 10 metų po to, kai jam antrą kartą ši teisė buvo atimta už teisės pažeidimą, padarytą esant neblaiviam arba apsvaigusiam nuo narkotikų, vaistų ar kitų svaigiųjų medžiagų;

- atimtos teisės vairuoti transporto priemones grąžinimo ne trumpesnis kaip 10 metų terminas taikomas besąlygiškai ir visais atvejais, kai asmeniui antrą kartą atimama teisė vairuoti transporto priemones už teisės pažeidimą, padarytą esant neblaiviam arba apsvaigusiam nuo narkotikų, vaistų ar kitų svaigiųjų medžiagų;

- šis terminas taikomas nuo tada, kai asmeniui antrą kartą atimama teisė vairuoti transporto priemones, nepaisant to, kad pagal ATPK 27 straipsnio 1 dalį (2013 m. birželio 20 d. redakcija), ANK, *inter alia* jo 420 straipsnio 5 dalį (2019 m. kovo 26 d. redakcija), 423 straipsnio 4 dalį (2019 m. kovo 26 d. redakcija), 426 straipsnio 7 dalį, 427 straipsnio (2019 m. sausio 11 d. redakcija) 2 dalį, BK 68 straipsnio 2 dalį (2019 m. sausio 11 d. redakcija) maksimali teisės vairuoti transporto priemones atėmimo (uždraudimo ja naudotis) trukmė yra (buvo) penkeri metai, taip pat nepaisant to, kokiam konkrečiam laikui teisė vairuoti transporto priemones buvo atimta taikant asmeniui atitinkamą administracinę nuobaudą pagal ATPK, administracinio poveikio priemonę pagal ANK ar baudžiamojo poveikio priemonę pagal BK;

- asmeniui ne mažiau kaip 10 metų negali būti grąžinta teisė vairuoti transporto priemones dėl bet kada padaryto antro teisės pažeidimo esant neblaiviam arba apsvaigusiam nuo narkotikų, vaistų ar kitų svaigiųjų medžiagų, neatsižvelgiant į tai, prieš kiek laiko buvo padarytas pirmas toks pažeidimas.

24. Taigi pagal ginčijamą teisinį reguliavimą asmeniui, kuriam antrą kartą pagal ATPK, ANK ar BK už teisės pažeidimą, padarytą esant neblaiviam ar apsvaigusiam nuo narkotikų, vaistų

ar kitų svaigiųjų medžiagų, taikoma uždraudimo sankcija – teisės vairuoti transporto priemonės atėmimas (uždraudimas naudotis šia teise), kartu taikoma savo esme tapati specialioji sąlyga – atimtos teisės vairuoti transporto priemonės grąžinimo ne trumpesnis kaip 10 metų terminas. Šiame kontekste pažymėtina, kad, kaip minėta, pagal ATPK 27 straipsnio 1 dalį (2013 m. birželio 20 d. redakcija), ANK, *inter alia* jo 420 straipsnio 5 dalį (2019 m. kovo 26 d. redakcija), 423 straipsnio 4 dalį (2019 m. kovo 26 d. redakcija), 426 straipsnio 7 dalį, 427 straipsnio (2019 m. sausio 11 d. redakcija) 2 dalį, BK 68 straipsnio 2 dalį (2019 m. sausio 11 d. redakcija) maksimali teisės vairuoti transporto priemonės atėmimo (uždraudimo ja naudotis) trukmė yra (buvo) penkeri metai, t. y. dukart trumpesnė, negu ginčijamoje Įstatymo 24 straipsnio 7 dalyje (2013 m. birželio 13 d. redakcija) nustatytas atimtos teisės vairuoti transporto priemonės grąžinimo terminas.

Atsižvelgiant į tai, konstatuotina, kad Įstatymo 24 straipsnio 7 dalyje (2013 m. birželio 13 d. redakcija) nustatytas atimtos teisės vairuoti transporto priemonės grąžinimo ne trumpesnis kaip 10 metų terminas pagal savo pobūdį prilygsta sankcijai, taikamai asmeniui už antrą kartą padarytą teisės pažeidimą esant neblaiviam ar apsvaigusiam nuo narkotikų, vaistų ar kitų svaigiųjų medžiagų.

25. Vadinasi, nors Įstatymo 24 straipsnio 7 dalyje (2013 m. birželio 13 d. redakcija) įtvirtintu teisiniu reguliavimu, kaip minėta, siekiama įgyvendinti viešąjį interesą – užtikrinti kelių eismo saugumą, juo taip pat nustatomas sankcijai prilygstantis draudimas ne mažiau kaip 10 metų vairuoti transporto priemonės, kuris taikomas kartu su pagal ATPK, ANK ar BK už tą patį teisės pažeidimą paskirta sankcija – teisės vairuoti transporto priemonės atėmimu (uždraudimu naudotis šia teise), kurio maksimali trukmė, kaip minėta, gali būti iki penkerių metų.

Taigi konstatuotina, kad Įstatymo 24 straipsnio 7 dalyje (2013 m. birželio 13 d. redakcija) įtvirtintas teisinis reguliavimas pažeidžia Konstitucijos 31 straipsnio 5 dalyje įtvirtintą konstitucinį principą *non bis in idem*, kuris reiškia draudimą bausti asmenį antrą kartą už tą pačią teisei priešingą veiką.

26. Pažymėtina, kad, kaip minėta, Įstatymo 24 straipsnio 7 dalies (2013 m. birželio 13 d. redakcija) nuostata yra imperatyvi: atimtos teisės vairuoti transporto priemonės grąžinimo ne trumpesnis kaip 10 metų terminas taikomas besąlygiškai ir visais atvejais, kai asmeniui antrą kartą atimama teisė vairuoti transporto priemonės už teisės pažeidimą, padarytą esant neblaiviam arba apsvaigusiam nuo narkotikų, vaistų ar kitų svaigiųjų medžiagų, *inter alia* nepaisant to, kokiam konkrečiam laikui teisė vairuoti transporto priemonės buvo atimta taikant asmeniui atitinkamą administracinę nuobaudą pagal ATPK, administracinio poveikio priemonę pagal ANK ar baudžiamojo poveikio priemonę pagal BK.

Taigi dėl ginčijamo teisinio reguliavimo antrą kartą už teisės pažeidimą, padarytą asmens esant neblaiviam ar apsvaigusiam nuo narkotikų, vaistų ar kitų svaigiųjų medžiagų, pagal ATPK, ANK ar BK skiriama sankcija – teisės vairuoti transporto priemonės atėmimas (uždraudimas naudotis šia teise), kurio maksimali trukmė, kaip minėta, gali būti iki penkerių metų, yra beprasmė; toks teisinis reguliavimas vertintinas kaip prieštaringas. Be to, pagal Įstatymo 24 straipsnio 7 dalyje (2013 m. birželio 13 d. redakcija) nustatytą teisinį reguliavimą atimtos teisės vairuoti transporto

priemonės grąžinimo ne trumpesnis kaip 10 metų terminas taikomas asmeniui, kuriam antrą kartą atimama teisė vairuoti transporto priemonės už teisės pažeidimą, padarytą esant neblaiviam arba apsvaigusiam nuo narkotikų, vaistų ar kitų svaigųjų medžiagų, nepaisant to, prieš kiek laiko buvo padarytas pirmas toks pažeidimas; taigi toks teisinis reguliavimas vertintinas kaip nesudarantis prielaidų užtikrinti teisingą pusiausvyrą tarp siekiamo tikslo nubausti asmenis, kurie antrą kartą padaro teisės pažeidimą vairuodami neblaivūs ar apsvaigę nuo narkotikų, vaistų ar kitų svaigųjų medžiagų, bei užtikrinti teisės pažeidimų prevenciją ir pasirinktų priemonių šiam tikslui pasiekti.

Atsižvelgiant į tai, konstatuotina, kad įstatymų leidėjas, nustatydamas Įstatymo 24 straipsnio 7 dalyje (2013 m. birželio 13 d. redakcija) įtvirtintą teisinį reguliavimą, nepaisė iš konstitucinio teisinės valstybės principo kylančių teisės sistemos nuoseklumo ir darnos imperatyvų, protingumo, teisingumo, proporcingumo reikalavimų.

27. Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta, darytina išvada, kad Įstatymo 24 straipsnio 7 dalis (2013 m. birželio 13 d. redakcija) prieštarauja Konstitucijos 31 straipsnio 5 daliai, konstituciniam teisinės valstybės principui.

28. Tai konstatavęs, Konstitucinis Teismas šioje konstitucinės justicijos byloje toliau netirs, ar Įstatymo 24 straipsnio 7 dalis (2013 m. birželio 13 d. redakcija) neprieštarauja Konstitucijos 30 straipsnio 1 daliai, 109 straipsnio 1 daliai.

V

Saugaus eismo automobilių keliais įstatymo 24 straipsnio 8 dalies (2013 m. birželio 13 d. redakcija) atitikties Konstitucijai vertinimas

29. Konstitucinis Teismas ne kartą yra konstatavęs, jog jis, nustatęs, kad Konstitucijai prieštarauja pareiškėjo neginčijamos nuostatos, įtvirtintos tame pačiame teisės akte, kurio kitų nuostatų atitiktį Konstitucijai pareiškėjas ginčija, privalo tai konstatuoti (*inter alia* 2014 m. liepos 11 d., 2015 m. birželio 11 d., 2017 m. birželio 26 d. nutarimai); konstitucinio teisingumo įgyvendinimas suponuoja tai, kad Konstitucijai prieštaraujantis teisės aktas (jo dalis) turi būti pašalintas iš teisės sistemos (*inter alia* 2001 m. lapkričio 29 d., 2015 m. rugsėjo 22 d., 2020 m. liepos 8 d. nutarimai); todėl Konstitucinis Teismas pagal Konstituciją privalo šalinti iš teisės sistemos visas antikonstitucines nuostatas, kurių prieštaravimas Konstitucijai paaiškėja nagrinėjamoje konstitucinės justicijos byloje (2020 m. birželio 12 d. nutarimas).

30. Kaip minėta, Įstatymo 24 straipsnio 8 dalyje (2013 m. birželio 13 d. redakcija) yra nustatyta, kad asmeniui, iš kurio pagal įstatymus teisė vairuoti transporto priemonės buvo atimta tris kartus, teisė vairuoti transporto priemonės grąžinama ne anksčiau kaip po 10 metų.

31. Sprendžiant dėl Įstatymo 24 straipsnio 8 dalies (2013 m. birželio 13 d. redakcija) atitikties Konstitucijos 31 straipsnio 5 daliai, konstituciniam teisinės valstybės principui, pažymėtina, kad, kaip minėta:

– pagal Konstituciją, *inter alia* konstitucinį teisinės valstybės principą, įstatymų leidėjas privalo nustatyti tokius saugaus eismo reikalavimus, kurie yra būtini viešajai tvarkai ir visuomenės saugumui, žmonių gyvybei ar sveikatai užtikrinti; be kita ko, turi būti nustatyti reikalavimai

asmenims, siekiantiems įgyti teisę vairuoti transporto priemonės, susiję *inter alia* su jų elgesiu; nustatydamas tokius reikalavimus, įstatymų leidėjas privalo atsižvelgti *inter alia* į pavojų eismo saugumui, kurį savo elgesiu kelia šiurkščius ir (ar) sistemingus eismo taisyklių pažeidimus darantys eismo dalyviai;

- pagal Konstituciją, *inter alia* konstitucinį teisinės valstybės principą, siekdamas užtikrinti eismo saugumą, įstatymų leidėjas gali nustatyti tokį teisės vairuoti transporto priemonės suteikimo teisinį reguliavimą, pagal kurį ši teisė nebūtų tam tikrą laiką suteikiama asmenims, padariusiems *inter alia* sistemingą šiurkštų eismo taisyklių pažeidimą;

- pagal Konstituciją, *inter alia* konstitucinį teisinės valstybės principą, įstatymu gali būti nustatytos įvairaus pobūdžio sankcijos (administracinės, baudžiamosios), *inter alia* uždraudimo sankcijos, *inter alia* už šiurkščius ir (ar) sistemingus eismo taisyklių pažeidimus; tokia uždraudimo sankcija *inter alia* yra teisės vairuoti transporto priemonės atėmimas tam tikram laikui; nustatant tiek teisės vairuoti transporto priemonės suteikimo sąlygas, tiek uždraudimo naudotis šia teise sankcijas turi būti paisoma iš konstitucinio teisinės valstybės principo kylančių teisės sistemos nuoseklumo ir darnos imperatyvų, protingumo, teisingumo, proporcingumo reikalavimų, Konstitucijos 31 straipsnio 5 dalyje įtvirtinto principo *non bis in idem*;

- konstitucinis principas *non bis in idem* reiškia draudimą bausti antrą kartą už tą pačią teisei priešingą veiką – už tą patį nusikaltimą, taip pat už tą patį teisės pažeidimą, kuris nėra nusikaltimas; ar atitinkamu teisiniu reguliavimu nėra pažeidžiamas konstitucinis principas *non bis in idem*, galima atsakyti tik įvertinus teisės pažeidimų, už kuriuos yra nustatytos atitinkamos sankcijos, pobūdį, taip pat visuomeniškai reikšmingus tikslus, kurių siekia įstatymų leidėjas;

- neatskiriamas konstitucinio teisinės valstybės principo turinio elementas yra konstitucinis teisingumo principas; konstituciniai teisingumo, teisinės valstybės principai suponuoja ir tai, kad už teisės pažeidimus valstybės nustatomos poveikio priemonės turi būti proporcingos (adekvačios) teisės pažeidimui; tarp siekiamo tikslo nubausti teisės pažeidėjus ir užtikrinti teisės pažeidimų prevenciją ir pasirinktų priemonių šiam tikslui pasiekti turi būti teisinga pusiausvyra (proporcingumas).

32. Minėta, kad Įstatymo 24 straipsnyje (su 2013 m. birželio 13 d. ir vėlesniais pakeitimais) nustatytu teisiniu reguliavimu, aiškinamu kartu su Įstatymo (2007 m. lapkričio 22 d. redakcija) 1 straipsnio 1 dalyje nustatyta šio įstatymo paskirtimi, siekiama įgyvendinti viešąjį interesą – užtikrinti kelių eismo saugumą. Taigi šio tikslo siekiama ir Įstatymo 24 straipsnio 8 dalyje (2013 m. birželio 13 d. redakcija) nustatytu teisiniu reguliavimu.

33. Įstatymo 24 straipsnio 8 dalyje (2013 m. birželio 13 d. redakcija) nustatytą teisinį reguliavimą aiškinant kartu su šio straipsnio 3 dalimi (2018 m. spalio 18 d. redakcija), 4, 5 dalimis (2013 m. birželio 13 d. redakcija), minėta, kad:

- Įstatymo 24 straipsnio 8 dalyje (2013 m. birželio 13 d. redakcija) yra nustatyta specialioji sąlyga, t. y. atimtos teisės vairuoti transporto priemonės grąžinimo asmeniui, iš kurio pagal

įstatymus ši teisė atimta tris kartus, terminas, – tokiam asmeniui teisė vairuoti transporto priemones gali būti grąžinta ne anksčiau kaip po 10 metų;

– pagal Įstatymo 24 straipsnio 8 dalyje (2013 m. birželio 13 d. redakcija) įtvirtintą teisinį reguliavimą, aiškinamą kartu su nustatytuoju šio straipsnio 3 dalyje (2018 m. spalio 18 d. redakcija), 4, 5 dalyse (2013 m. birželio 13 d. redakcija), tam, kad asmeniui, iš kurio pagal įstatymus teisė vairuoti transporto priemones buvo atimta tris kartus, ši teisė būtų grąžinta pasibaigus jos atėmimo laikui, nepakanka, kad asmuo atitiktų bendrąsias šios teisės grąžinimo sąlygas – jis baigtų papildomą vairuotojų mokymą ir perlaikytų vairavimo egzaminą (pastaroji sąlyga nustatyta asmeniui, iš kurio teisė vairuoti transporto priemones buvo atimta vieniems metams ir ilgiau), jam būtų atlikta medicininė ir švietėjiška atestacija (pastaroji sąlyga taikoma, jeigu asmuo būtų padaręs teisės pažeidimą būdamas neblaivus arba apsvaigęs nuo narkotikų, vaistų ar kitų svaigųjų medžiagų); tokiam asmeniui teisė vairuoti transporto priemones gali būti grąžinta ne anksčiau kaip po 10 metų po to, kai jam trečią kartą pagal įstatymus ši teisė buvo atimta;

– Įstatymo 24 straipsnio 8 dalies (2013 m. birželio 13 d. redakcija) nuostata yra imperatyvi: atimtos teisės vairuoti transporto priemones grąžinimo ne trumpesnis kaip 10 metų terminas taikomas besąlygiškai ir visais atvejais, kai asmeniui pagal įstatymus trečią kartą atimama teisė vairuoti transporto priemones;

– Įstatymo 24 straipsnio 8 dalyje (2013 m. birželio 13 d. redakcija) nėra nustatyta, per kiek laiko turi būti padaryti visi trys teisės pažeidimai, už kurių padarymą iš asmens buvo atimta teisė vairuoti transporto priemones: taigi pagal tokį teisinį reguliavimą asmeniui ne mažiau kaip 10 metų negali būti grąžinta teisė vairuoti transporto priemones dėl bet kada padaryto trečio teisės pažeidimo, neatsižvelgiant į tai, prieš kiek laiko buvo padarytas pirmas ir antras teisės pažeidimai.

Šiame kontekste pažymėtina, kad ANK yra įtvirtinta daugiau kaip dvidešimt nuostatų, už kuriose nurodytų administracinių nusižengimų padarymą gali būti arba privalo būti atimta teisė vairuoti transporto priemones nuo vieno mėnesio iki penkerių metų, kaip antai: transporto priemonių be valstybinio numerio ženklų (ženklų) vairavimas (415 straipsnio (2016 m. lapkričio 8 d. redakcija) 3 dalis, 8 dalis (2017 m. gruodžio 21 d. redakcija)), draudimo naudotis mobiliojo ryšio priemonėmis, kai jomis naudojamosi rankomis, nesilaikymas (417 straipsnio 3 dalis (2017 m. rugsėjo 26 d. redakcija), 8 dalis (2019 m. gruodžio 12 d. redakcija)), nesustojimas prieš pėsčiųjų perėją, kai to reikalaujama pagal taisykles (417 straipsnio 4 dalis, 8 dalis (2019 m. gruodžio 12 d. redakcija)), neblaivaus arba apsvaigusio nuo narkotinių, psichotropinių ar kitų psichiką veikiančių medžiagų asmens, taip pat vengusio apsvaigimo patikrinimo arba alkoholi, narkotines, psichotropines ar kitas psichiką veikiančias medžiagas vartojusio iki patikrinimo asmens chuliganiškas vairavimas (ANK 420 straipsnio 4 dalis (2019 m. sausio 11 d. redakcija), 5 dalis (2019 m. kovo 26 d. redakcija)), neblaivių arba apsvaigusių nuo narkotinių, psichotropinių ar kitų psichiką veikiančių medžiagų asmenų, taip pat vengusių apsvaigimo patikrinimo arba alkoholi, narkotines, psichotropines ar kitas psichiką veikiančias medžiagas vartojusių po eismo įvykio iki jo aplinkybių nustatymo asmenų padarytas KET pažeidimas, kuris sukėlė kitų asmenų nežymų

sveikatos sutrikdymą ar lėmė kitiems asmenims priklausančių transporto priemonių, krovinių, kelių, kelio ir kitų įrenginių arba kito turto sugadinimą (apgadinimą) (ANK 423 straipsnio 3 dalis (2019 m. sausio 11 d. redakcija), 4 dalis (2019 m. kovo 26 d. redakcija)), ir kt.

Šiame kontekste pažymėtina ir tai, kad, kaip minėta, pagal ATPK 27 straipsnio 1 dalį (2013 m. birželio 20 d. redakcija), BK 68 straipsnio 2 dalį (2019 m. sausio 11 d. redakcija) maksimali teisės vairuoti transporto priemones atėmimo (uždraudimo ja naudotis) trukmė taip pat yra (buvo) penkeri metai.

34. Taigi pagal Įstatymo 24 straipsnio 8 dalyje (2013 m. birželio 13 d. redakcija) nustatytą teisinį reguliavimą asmeniui, kuriam trečią kartą pagal ATPK, ANK ar BK už atitinkamą teisės pažeidimą taikoma uždraudimo sankcija – teisės vairuoti transporto priemones atėmimas (uždraudimas naudotis šia teise), kartu taikoma savo esme tapati specialioji sąlyga – atimtos teisės vairuoti transporto priemones grąžinimo ne trumpesnis kaip 10 metų terminas. Šiame kontekste pažymėtina, kad, kaip minėta, pagal ATPK 27 straipsnio 1 dalį (2013 m. birželio 20 d. redakcija), ANK, BK 68 straipsnio 2 dalį (2019 m. sausio 11 d. redakcija) maksimali teisės vairuoti transporto priemones atėmimo (uždraudimo ja naudotis) trukmė yra (buvo) penkeri metai, t. y. dukart trumpesnė, negu Įstatymo 24 straipsnio 8 dalyje (2013 m. birželio 13 d. redakcija) nustatytas atimtos teisės vairuoti transporto priemones grąžinimo ne trumpesnis kaip 10 metų terminas.

Atsižvelgiant į tai, konstatuotina, kad Įstatymo 24 straipsnio 8 dalyje (2013 m. birželio 13 d. redakcija) nustatytas atimtos teisės vairuoti transporto priemones grąžinimo ne trumpesnis kaip 10 metų terminas pagal savo pobūdį prilygsta sankcijai, taikomai už asmens trečią kartą padarytą teisės pažeidimą, už kurio padarymą pagal įstatymus iš jo ši teisė atimama.

35. Vadinasi, nors Įstatymo 24 straipsnio 8 dalyje (2013 m. birželio 13 d. redakcija) įtvirtintu teisiniu reguliavimu, kaip minėta, siekiama įgyvendinti viešąjį interesą – užtikrinti kelių eismo saugumą, juo taip pat nustatomas sankcijai prilygstantis draudimas ne mažiau kaip 10 metų vairuoti transporto priemones, kuris taikomas kartu su pagal ATPK, ANK ar BK už tą patį teisės pažeidimą paskirta sankcija – teisės vairuoti transporto priemones atėmimu (uždraudimu naudotis šia teise), kurio maksimali trukmė, kaip minėta, gali būti iki penkerių metų.

Taigi konstatuotina, kad Įstatymo 24 straipsnio 8 dalyje (2013 m. birželio 13 d. redakcija) įtvirtintas teisinis reguliavimas pažeidžia Konstitucijos 31 straipsnio 5 dalyje įtvirtintą konstitucinį principą *non bis in idem*, kuris reiškia draudimą bausti asmenį antrą kartą už tą pačią teisei priešingą veiką.

36. Pažymėtina, kad, kaip minėta, Įstatymo 24 straipsnio 8 dalies (2013 m. birželio 13 d. redakcija) nuostata yra imperatyvi: atimtos teisės vairuoti transporto priemones grąžinimo ne trumpesnis kaip 10 metų terminas taikomas besąlygiškai ir visais atvejais, kai asmeniui pagal įstatymus ši teisė atimama trečią kartą. Taigi šis terminas taikomas *inter alia* nepaisant to, už kokią teisės pažeidimą ir kokiam konkrečiam laikui teisė vairuoti transporto priemones buvo atimta taikant asmeniui atitinkamas administracines nuobaudas pagal ATPK, administracinio poveikio priemones pagal ANK ar baudžiamojo poveikio priemones pagal BK.

Taigi dėl Įstatymo 24 straipsnio 8 dalyje (2013 m. birželio 13 d. redakcija) nustatyto teisinio reguliavimo asmeniui trečią kartą pagal ATPK, ANK ar BK skiriama sankcija – teisės vairuoti transporto priemonės atėmimas (uždraudimas naudotis šia teise), kurio maksimali trukmė, kaip minėta, gali būti iki penkerių metų, yra beprasmė; toks teisinis reguliavimas vertintinas kaip prieštaringas. Be to, pagal Įstatymo 24 straipsnio 8 dalyje (2013 m. birželio 13 d. redakcija) nustatytą teisinį reguliavimą atimtos teisės vairuoti transporto priemonės grąžinimo ne trumpesnis kaip 10 metų terminas taikomas asmeniui, kuriam trečią kartą atimama teisė vairuoti transporto priemonės, nepaisant to, prieš kiek laiko buvo padarytas pirmas ar antras teisės pažeidimai, už kurių padarymą teisė vairuoti transporto priemonės buvo atimta, ir kokio pobūdžio šie teisės pažeidimai buvo; taigi toks teisinis reguliavimas vertintinas kaip nesudarantis prielaidų užtikrinti teisingą pusiausvyrą tarp siekiamo tikslo nubausti asmenis, kurie trečią kartą padaro teisės pažeidimą, už kurio padarymą atimama teisė vairuoti transporto priemonės, bei užtikrinti teisės pažeidimų prevenciją ir pasirinktų priemonių šiam tikslui pasiekti.

Atsižvelgiant į tai, konstatuotina, kad įstatymų leidėjas, nustatydamas Įstatymo 24 straipsnio 8 dalyje (2013 m. birželio 13 d. redakcija) įtvirtintą teisinį reguliavimą, nepaisė iš konstitucinio teisinės valstybės principo kylančių teisės sistemos nuoseklumo ir darnos imperatyvų, protingumo, teisingumo, proporcingumo reikalavimų.

37. Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta, darytina išvada, kad Įstatymo 24 straipsnio 8 dalis (2013 m. birželio 13 d. redakcija) prieštarauja Konstitucijos 31 straipsnio 5 daliai, konstituciniam teisinės valstybės principui.

38. Šiame kontekste pažymėtina, kad, kaip minėta, pagal Konstituciją, *inter alia* konstitucinį teisinės valstybės principą, įstatymų leidėjas privalo nustatyti tokius saugaus eismo reikalavimus, kurie yra būtini viešajai tvarkai ir visuomenės saugumui, žmonių gyvybei ar sveikatai užtikrinti, *inter alia* atitinkamus reikalavimus eismo dalyviams; be kita ko, turi būti nustatyti reikalavimai asmenims, siekiantiems įgyti teisę vairuoti transporto priemonės, susiję *inter alia* su jų elgesiu. Minėta ir tai, kad, siekdamas užtikrinti eismo saugumą, įstatymų leidėjas gali nustatyti tokį teisės vairuoti transporto priemonės suteikimo teisinį reguliavimą, pagal kurį ši teisė nebūtų tam tikrą laiką suteikiama asmenims, padariusiems šiurkščiausius eismo taisyklių pažeidimus, *inter alia* neblaiviems ar apsvaigusiems pakartotinai vairavusiems transporto priemonės ar sistemingai šiurkščiai pažeidusiems eismo taisykles; toks teisinis reguliavimas turi atitikti iš konstitucinio teisinės valstybės principo kylančius teisės sistemos nuoseklumo ir darnos, teisinio aiškumo imperatyvus, protingumo, teisingumo, proporcingumo reikalavimus.

Šiame kontekste pažymėtina ir tai, kad įstatymų leidėjas gali nustatyti tokį su asmens elgesiu susijusį reikalavimą teisei vairuoti transporto priemonės įgyti (grąžinti), pagal kurį ši teisė galėtų būti suteikta praėjus tam tikram laikui po administracinės nuobaudos ar administracinio poveikio priemonės už padarytą KET pažeidimą įvykdymo arba bausmės už nusikalstamą veiką, susijusią su KET pažeidimu, atlikimo ar atleidimo nuo tokios bausmės. Paminėtina, kad pagal ANK 40 straipsnį „Administracinių nusižengimų pakartotinumas“ (2019 m. gruodžio 12 d. redakcija) toks

terminas yra vieni metai nuo administracinės nuobaudos ar administracinio poveikio priemonės įvykdymo dienos; BK 97 straipsnio „Teistumas“ 3 dalyje (2019 m. kovo 21 d. redakcija) yra nustatyti asmenų laikymo turinčiais teistumą terminai.

Vadovaudamasis Lietuvos Respublikos Konstitucijos 102, 105 straipsniais, Lietuvos Respublikos Konstitucinio Teismo įstatymo 1, 53, 53¹, 54, 55, 56 straipsniais, Lietuvos Respublikos Konstitucinis Teismas

nutaria:

1. Pripažinti, kad Lietuvos Respublikos saugaus eismo automobilių keliais įstatymo 24 straipsnio 7 dalis (2013 m. birželio 13 d. redakcija; Žin., 2013, Nr. [68-3401](#)) prieštarauja Lietuvos Respublikos Konstitucijos 31 straipsnio 5 daliai, konstituciniam teisinės valstybės principui.

2. Pripažinti, kad Lietuvos Respublikos saugaus eismo automobilių keliais įstatymo 24 straipsnio 8 dalis (2013 m. birželio 13 d. redakcija; Žin., 2013, Nr. [68-3401](#)) prieštarauja Lietuvos Respublikos Konstitucijos 31 straipsnio 5 daliai, konstituciniam teisinės valstybės principui.

Šis Konstitucinio Teismo nutarimas yra galutinis ir neskundžiamas.

Konstitucinio Teismo teisėjai

Elvyra Baltutytė

Gintaras Goda

Vytautas Greičius

Danutė Jočienė

Gediminas Mesonis

Vytas Milius

Janina Stripeikienė

Dainius Žalimas